

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto

SCOVENECE

Vojno poročilo št. 501

Angleška podmornica potopljena

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Severni Afriki so ugodno potekali boji na fronti pri Tobruku za naše čete. Topniški strelji so zadeli motorizirane sovražne oddelke. Letalstvo je bombardiralo naprave in barake v trdnjavi.

Vzhodna Afrika: Nenadni sovražni napad na postojanko Ualag (Gondar) je bil takoj odbit. Sovražnik je imel znatne izgube. Oddelki postojanke v Kulkabertu so razpršili in prizadejali izgube sovražnim oddelkom, ki so se bližali našim izvirom vode, da bi jih poškodovali.

Na Sredozemskem morju so naše enote, določene za lov na podmornice potopile angleško podmornico.

Boji v zunanji obrambni črti Moskve

Po bitkah pri Brijansku in Viazmi nad 560.000 ujetih, 888 tankov in 4133 topov zaplenjenih ali uničenih

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 16. oktobra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na Vzhodu se na več krajih nemške čete že vojskujejo na zunanji obrambni črti sovjetske prestolnice, ki leži približno 100 km pred Moskvjo. Važni mesti Kaluga in Kalinin, 160 km jugozahodno oz. severozahodno od Moskve, sta že nekaj dni v naših rokah.

Kakor je bilo že objavljeno, se bližata bitki pri Brijansku in Vjazmi svojemu koncu. Včeraj so bile s krvavimi izgubami za sovražnika uničene sovražne sile, ki so bile obkrojene in razdeljene severno od Brijanska. Čiščenje gozdnatega ozemlja južno od Brijanska je še v teku.

Množina pri teh silovitih prodornih in obkoljevalnih bitkah udeleženih nemških sil je že prosta za nadaljevanje operacij. Dosedaj je

bilo naštetih 560.000 ujetih, 888 tankov in 4133 topov je bilo zaplenjenih ali pa uničenih.

V boju proti Angliji so bojna letala v noči na 16. oktober bombardirala vojaško važne cilje in naprave ob izlivu reke Humber in na angleški jugovzhodni obali.

Pri angleških poletih nad nemški zaliv in nad zasedeno ozemlje ob Rokavu je bilo včeraj brez lastnih izgub sestreljenih 20 sovražnih letal.

Angleška letala so ponoči v zahodni Nemčiji vrgla nekaj eksplozivnih in zažigalnih bomb, ki pa so povzročila škodo samo na hišah. Tri angleška letala so bila sestreljena.

Angleško letalstvo je v času od 8. do 14. okt. izgubilo 85 letal. V istem času smo v boju proti Angliji izgubili 10 lastnih letal.

Rim, 16. okt. AS: Ko se boljševidem na vseh straneh krha in je sovjetska vojska tako rekoč skoraj že razbita, ne misli Stalin na nič drugega, kakor na to, kako bi v Moskvi zgradil barikade, razdelil orožje vsem: starčkom, ženskam in otrokom, to se pravi, na vse načine se trudi, kako bi sovjetsko prestolnico spremenil v bojišče.

Angleška propaganda se tega dejstva že zelo veseli in pripoveduje o moskovskih barikadah. Toda vse to ne bo preprečilo poraza, kajti nemški vojski ne gre za to, da zavzema posamezna mesta, ampak uničuje predvsem sovjetsko oboroženo silo.

Berlin, 16. okt. AS: V Berlinu obširno obravnavajo zadeve ameriškega veleposlanika v Moskvi Steinhardta. O njem so se že večkrat razširile novice, da je zapustil Moskvo in odpoval proti vzhodu, nekateri pa pravijo, da je celo šel v Washington poročat.

Veleposlanik Steinhardt je še pred vojno najel zase vilo 30 km oddaljeno od Moskve. Še pred kratkim je za zvezo med svojo vilo in sedežem veleposlanstva v Moskvi najel avtobus, in sicer za eno leto.

Berlin, 16. okt. AS: Po bojišču pri Brijansku in Vjazmi begajo sovjetski vojaki, ki so tako rekoč prepuščeni sami sebi in ne poslušajo več navodil svojih častnikov. Število ujetnikov je že zelo preseglo 500.000 in še vedno narašča. Sicer pa še ni končano uničevanje sovjetskih vojsk, ki so obkrojene pri Brijansku. Sovjetske izgube v teh dveh odsekih so morale biti ogromne, kajti poleg ujetnikov je na bojišču obležalo mrtvih mnogo sovjetskih vojakov.

Berlin, 16. okt. AS: Letalski oddelki so v torek sestrelili 39 sovjetskih letal v letalskih dvobojih. Protiletalsko topništvo je sestrelilo 7 letal, 6 letal pa je bilo uničenih na tleh. Celotne sovjetske letalske izgube dne 14. oktobra so bile: 22 letal.

Stockholm, 16. okt. AS: Neki švedski dnevnik v Stockholmu poroča, da je vodja ameriškega zastopstva na moskovski konferenci po svojem povratku v London izjavil časnikašem: »Anglija in Amerika stojita za sovjetsko Rusijo.«

Neki časnikaš pa je bil toliko duhovit, da je vprašal Harrimanna: »Toda v kakšni razdalji?«

Nemške čete so zasedle Tver in Kalugo

Berlin, 16. oktobra. AS. Iz pristojnega vira je bilo objavljeno, da so nemške čete že pred

nekaj dnevi zasedle mesti Kalinin (Tver) in Kalugo. Boji se sedaj že razvijajo na zunanji obrambni črti Moskve.

Odesa gori

Bukarešta, 16. okt. AS. Vrhovno poveljstvo romunske vojske je objavilo naslednje uradno poročilo:

Naše čete so prebile sedanjo obrambno črto Odesa.

Sovražnik se umika na vsem bojišču. Od osmih zjutraj so Gnilacovo, Daljnik in Tartaka v naših rokah.

Prodiranje se nadaljuje.

Odesa gori.

Nemške čete 80 km pred Moskvjo

Budimpešta, 16. okt. AS. Madžarski listi pišejo, da je vojska maršala Timošenka razbita in da se nemške čete nahajajo manj ko 80 km od Moskve. Sovjetsko poveljstvo je zaradi hitrega prodiranja nemških čet popolnoma zbegano.

Obsojen letalski napad na Moskvjo

Berlin, 16. oktobra. AS. V noči na 15. oktober so nemška letala izvedla silovit letalski napad na Moskvjo, ki je bil zelo uspešen. Bombe so napravile izredno veliko škodo na vojaških ciljeh v prestolnici.

Ko so se letala vračala, so nemške posadke ugotovile, da je izbruhnilo v mestu izredno mnogo požarov. Vse mesto je bilo osvetljeno od plamenov. Zlasti tisti del mesta so najbolj goreli, kjer so tovarne vojne industrije, ki so med največjim v Rusiji. Mnogo bomb je padlo tudi v tiste dele mesta, kjer so sovjetski ministri. Bombe so padale okoli Kremlija in so razdejale komisariat za narodno gospodarstvo (narkomindel) in komisariat Vostong.

Uspehi nemških letal na jezeru Ladoga

Berlin, 16. okt. AS. V ponedeljek, dne 12. okt. so nemška letala na jezeru Ladoga potopila dva tovarna parnika s 505 in 1000 tonami.

Nemška letala so tudi napadla pristanišča naprave v Odesi, kjer so zgorela skladišča.

Fronta na Kavkazu

München, 16. okt. AS. »Münchener Neueste Nachrichten« piše, o angleški nameri, ki jo je povedal Churchill: Postavite na Kavkazu obrambno črto. Toda iz vsega je jasno, da je Anglija tudi tokrat zapustila svojega zaveznika. Kajti vojaški strokovnjaki angleških listov pišejo, naj se Anglija vzdrži vsake avanture, pač pa naj okrepi svoje pozicije na bližnjem vzhodu in drži tesne etike z rusko fronto na Kavkazu.

Ameriški list »Herald Tribune« pa piše, da je Anglija zaprosila Ameriko za dobavo 200 lokomotiv in 20.000 tovornih vagonov ter 250.000 ton tračnic za zgradbo nove železnice preko Irana, po kateri bi dobavljala Sovjetom material. Toda Amerika še ni odgovorila, ker dvomi o možnosti, da bi sovjetska vojska vzdržala toliko časa, da bo nova železnica dogotovljena.

Japonska vlada odstopila

Pred važnimi odločitvami na Daljnem vzhodu

Tokio, 16. oktobra. AS. Japonska vlada, ki ji je predsedoval knez Konoje, je danes odstopila.

Ta odstop je prišel ob zelo važnem trenutku in zato se pričakujejo važne odločitve.

Japonsko veleposlaništvo zapušča Moskvjo

Tokio, 16. okt. AS. Zunanje ministrstvo je danes prejelo od japonskega veleposlanstva v Moskvi brzojavko, ki sporoča, da je sovjetsko zunanje

ministrstvo telefonično obvestilo japonsko veleposlanstvo, da naj pripravi svojo selitev iz Moskve za sredo zvečer.

Vojna na zahodu

Berlin, 16. okt. AS: Pri včerajšnjih dnevnih poletih angleškega letalstva na francosko in nizozemsko ozemlje je sovražnik v celoti izgubil 15 letal, in sicer 7 bombnikov vrste »Blenheim« in 8 letal vrste »Spitfire«. 14 letal so sestrelili lovci, 1 letalo pa protiletalsko topništvo.

Berlin, 16. okt. AS: Nemška brzojavna agencija objavlja, da je bilo v noči od torka na sredo sestreljenih nad Nemčijo pet sovražnih letal in ne samo dve, kakor je bilo najprej objavljeno.

Berlin, 16. okt. AS. Nemška uradna agencija objavlja, da so v noči od srede na četrtek le maloštevilna letala priletela nad zahodno Nemčijo. Angleška letala so metala eksplozivne in zažigalne bombe, ki so napravile le malo škode. Po poročilih, ki so doslej prispele, so nočni lovci in protiletalsko topništvo sestrelili tri letala.

Angleške letalske izgube

Po nemških poročilih so Angleži od 1. julija do 30. septembra izgubili na moštvo 717 letalcev, ki so sedaj v nemških ujetniških taboriščih, mrtvih pa 1280. V dvanajstih tednih so torej Angleži na svojih poletih nad Nemčijo izgubili 1997 mošt. Te izgube so nemške oblasti ugotovile. Koliko so Angleži izgubili letalcev nad Kanalom, ni ugotovljeno.

Sneg je zapadel pri Solunu

Atene, 16. oktobra. AS. V Makedoniji je nastal silen mrz. Sneg je padel na griče okoli Soluna.

Duce v Bologni: Ranjenci navdušeno pozdravljajo Duceja

Nemški propagandni minister dr. Goebbels o ofenzivi na vzhodu

Berlin, 16. oktobra. AS. Vsi včerajšnji popoldnevni poudarjajo izjave ministra za propagando dr. Goebbelsa, ki jih je dal ob sestanku naravnostnih voditeljev v Berlinu. Zlasti poudarjajo Goebbelsove trditve, da ne bo odslej več mogoče Nemčije izstradati nobena zapor in da je več kakor jasno, v koliko je Nemčija po surovih močnejša od svojih nasprotnikov. Minister je govoril:

»Sovražnik se je moral polagoma na lastne stroške poučiti o tem, da Nemčije ni več mogoče napasti ne vojaško ne gospodarsko, to pa po zaslugi junaškega nemškega vojaka. Sovjetska zve-

za dejansko nima zdaj več niti več uspešnih napadalnih sil. Navzlic temu pa je možno, da bodo preostale sovjetske divizije še nekaj časa dajale obupen odpor, ki je popolnoma nekoristen. Vojna proti Sovjetski Rusiji je sicer že odločena, toda ne še končana.«

V zvezi s tem je Goebbels omenil francosko-nemško vojno iz leta 1871. Tudi tedaj je po udaji Sedana bil boj dejansko odločen, toda treba je bilo še nekaj časa, da se je moglo reči, da je vojna zares končana. Nemško ljudstvo pa ima zdaj jasno prepričanje, da je končno odstranjena sleherna nevarnost in sleherna grožnja, ki bi prihajala od Vzhoda.

Švicarska sodba o vzhodnem bojišču

Bern, 16. okt. AS: Vojaški strokovnjak »Journal de Geneve« na sledeč način presoja iz tehnične vidika boje na vzhodu. Mnogi se sprašujejo, kako je mogoče, da se v sedanji vojni ofenziva vedno konča z nekim pozitivnim rezultatom, medtem ko so se v pretekli vojni zdale defenzivne rezerve neizčrpne in so se napadalni valovi skoraj vedno razbili ob trdnem obrambnem zidu. Toda med letom 1914 in 1939 so Nemci analizirali vzroke neuspeha svojih ofenziv in tudi vzroke svojega končnega poraza na Sommi leta 1918. In Nemci so dognali, da je njihov poraz povzročilo veliko število angleških tankov in pa letal, ki so spremljali francosko pehoto. Na tem spoznanju je Nemčija zgradila svoje novo bojno orožje. Predvsem si je hotela ustvariti mogočno napadalno orožje. Presenečeni pa so bili njeni nasprotniki, katere je hipnotizirala obrambna ideja. Videli pa smo, kako so vsi nemški nasprotniki, ki niso računali z novim napadalnim orožjem, bili hitro zbrisani z bojišča in Nemci so korakali od uspeha do uspeha. Pohod proti Rusiji pa je prinesel nov element v vojskovanje. Je to udar dveh velikanskih armad, ki sta obe močno motorizirani in imata prav tako številno oklepno orožje. Sta to dve armadi, ki se poslužujeta iste strategije, namreč gibanja in premikanja ter obkoljevanja. Sovjetske čete pa se predvsem morajo umikati in čeprav se niso osvojile Kutuzove taktike iz leta 1812 — ki se je umikal brez odločilnih bitk — se vseeno Sovjeti niso mogli obdržati na določenih položajih. Vendar se bore neprestano in tudi med umikom delajo močne protinapade. Zakaj pa je nemško orožje vseeno bolj uspešno? 1. Zato, ker je nemška vojska sila bolj organizirana in zato bolj učinkovita. 2. Zato, ker imajo Nemci enotno poveljstvo, ki ga Rusom vedno bolj manjka. 3. Zato, ker Rusom manjka sposobnih poveljnikov. Stalin je dal postreliti staro gardo generalov, novo pečeni generali pa nimajo tistih izkušenj in ne tiste vojaške tradicije, ki je potrebna za uspehe. 4. Zato,

ker imajo Nemci več smisla za iniciativo in osebno odgovornost. V nemški vojski si tudi podčastniki upa napraviti samostojne korake, v sovjetski vojski pa celo generali trepetajo pred političnimi komisariji, ki zopet pretečejo pred svojo strankino hierarhijo.

Timošenko je preveč računal na svoje lastne moči. Koncentriral se je na obrambo Jelne in Vjazme, namesto da bi se umaknil in sistematično vsestransko kril svoj umik. Misli je, da bo mogel maršala Bocka obkoliti pri Smolensku, a je nasprotno sedaj v nevarnosti sam, da bo obkrojen velik del njegovih čet.

Razvoj krize na Pacifiku

Japonsko javno mnenje zahteva razčiščenje odnosov do Amerike

Tokio, 16. okt. lp. Agencija »Domei« je objavila, da je imel predsednik japonske vlade pred svojim zadnjim sprejemom pri cesarju važne razgovore s Kidom, čuvajem državnega pečata in generalom Susekijem, nato pa še z notranjim ministrom. Predsednik vlade je tudi sprejel člane zunanje-političnega odbora parlamenta in člani odbora so predsedniku vlade nujno nasvetovali, da naj zavzame bolj ostro stališče proti Ameriki.

Agencija »Domei« poudarja, da se pogajanja med Ameriko in Japonsko ne bodo mogla ugodno nadaljevati in zaključiti, če bo ameriško javno mnenje še naprej sovražno razpoloženo proti Japonski. Agencija poudarja, da je poteklo že 40 dni od tedaj, ko je predsednik vlade Konoje poslal osebno pismo predsedniku Rooseveltu. Vse ta čas pa ameriška vlada ni storila ničesar, da bi napetost popustila, pač pa je Amerika hitro nadaljevala svoje priprave, s katerimi skuša izvajati pritisk na Japonsko. List »Asahy« piše, da ne bo mogoče premagati težav, ki so v zvezi z razvojem na Pacifiku,

če Amerika ne bo temeljito spremenila svoje politike do Japonske. Ameriška vlada še vedno nadaljuje svojo gospodarsko in vojaško ofenzivo proti Japonski in Japonska se mora zato zavedati nevarnosti, ki ji groze na Pacifiku.

Japonsko vojno ministrstvo je te dni objavilo celo vrsto premestitev generalov in vodilnih vojaških osebnosti. General Tanaka je bil imenovan za poveljnika vzhodnega japonskega vojaškega okrožja, poveljstvo orožništva pa je prevzel general Matamura. Polkovnik Odera je bil imenovan za načelnika tiskovnega urada pri vrhovnem vojnem poveljstvu.

Vojno ministrstvo je sklenilo zahtevati, da naj ee dijakom olajša izvajanje vojaške dolžnosti. Zato je vlada sklenila zaradi vojnega stanja, da se na solah skrajša učni čas in bo odslej naprej šolsko leto trajalo šest mesecev. Vojno ministrstvo je tudi objavilo, da bodo dijaki lahko v času vojnega roka polagali posebne izpite.

Poraz francoskega letalstva

Zanimiva opažanja italijanske revije

Tednik »Relazioni internazionali« prinaša članek bivšega francoskega letalskega ministra Pierra Cota, ki je izšel v neki ameriški reviji, v katerem pravi Pierre Cot med drugim tudi tole:

Na splošno se misli, da je bilo propad Francije pripisovati samo njenemu slabemu letalstvu, kar pa je pretirano. Francija je bila poražena bolj zaradi oklepnih nemških divizij kot zaradi delovanja nemškega letalstva, čeprav je bilo tudi sodelovanje letalstva izredno potrebno. Isto se je pripetilo tudi na Poljskem.

V začetku vojne je imela Francija dve vrsti dobrih letal: Morane 405 in Potez, nato pa je spomlad dobila še boljše Devoitine 520, Bloch 17 in V. G. 33. Kakovost teh letal je bila dobra, toda glavna stvar je obstajala v številni premoči nemškega letalstva. Konec avgusta 1939 je imela Nemčija samo 2000 letal prve vrste, kar je do maja 1940 naraslo na 2500 letal, letočasno pa se je število nemških letal prve bojeve vrste povečalo od 9500 na 13.000. Poleg tega je treba upoštevati, da je imela celinska Francija maja 1940 dejansko samo 1550 letal, 600 jih je bilo v Severni Afriki in 350 jih je imela mornarica. Če se prišteje britansko letalstvo, je imela Francija skupaj z Anglijo postaviti Nemčiji nasproti 5 nemškim letalom samo 2 zavezniški letali.

Številke o proizvodnji kažejo, da je ob začetku vojne imela Francija mesečno proizvodnjo 120 letal, dočim je znašala nemška 800, do maja 1940 je francoska proizvodnja narasla na 350 mesečno, nemška pa na 1700.

To se da razlagati z več dejstvi. Francija je predvsem manjša država kot Nemčija, Nemčija je imela 80, Francija samo 40 milijonov prebivalcev. Nemška industrijska proizvodnja je v zadnjih letih bolj narasla kot francoska. Tudi nemška proizvodnja jekla in aluminija, dveh najvažnejših surovin za letalsko proizvodnjo, je bila neprimeroma večja v Nemčiji kot v Angliji. Nadalje je imela Nemčija več strokovno izvežbanih delavcev kot Francija.

Važna pa je bila tudi razlika v gledanju med nemškimi in francoskimi vojaškimi krogi. To se vidi iz tega, da se je Nemčija pripravljala na bliskovito vojno, dočim se je Francija pripravljala na pozicijsko vojno. Na osnovi teh zamisli sta si Francija in Nemčija ustvarili dva popolnoma različna vojna stroja. Sedaj je jasno razvidno, katera zamisel je bila boljša. Razlika v mišljenjih se vidi predvsem iz dejstva, koliko je dala svojemu letalstvu Nemčija, koliko pa Francija. Že leta 1935 je znašal nemški vojni izdelek za letalstvo 900 milij. dolarjev, dočim je znašal francoski samo 160, a angleški 140 milijonov dolarjev. Leta 1939 je dala Nemčija za letalstvo 2550, Francija komaj 380 in Anglija 700 milijonov dolarjev. Skupno je v letih 1935—1939 dala Nemčija za letalstvo 7200 milijonov dolarjev, dočim je v istem razdobju dala Francija samo 1102, nekaj več Anglija: 2140 milijonov dolarjev. Nemčija in Anglija sta dajali za letalstvo eno tretjino svojih vojaških izdatkov, Francija pa komaj dobro četrtino.

Zanimivi so tudi še nekateri neobjavljeni dokumenti Pierra Cota. Leta 1934 predlagani načrt št. I. za izdelavo 1000 letal prve vrste je bil v letu 1936 izvršen komaj z dvema tretjinama. Tudi načrt iz avgusta leta 1938 za zgradbo 1500 letal je bil premajhen, na kar je opozarjalo ministrstvo za letalstvo. Nazadnje sta bila pripravljena še dva načrta, III. in IV., tako da bi Francija imela preko 5000 letal prve vrste in 1500 rezervnih letal. Toda vojaški krogi so dejali, da je zadosti poskrbljeno že s prejšnjimi načrti. Ministrstvo za letalstvo je naletovalo vedno na odpor ministrstva za državno obrambo in glavnega štaba. Tudi finančni minister je vedno črtal izdatke za letalstvo.

Francoska letalska industrija je dejansko v zadnjih letih sicer napredovala, vendar pa ni bila popolna. Izvedba programa vseh letalskih industrij na svetu se ne more računati s 100%, vedno namreč v manjši izmeri, ker je pač ta industrijska panoga najtežja, zlasti v organizacijskem pogledu. V letih 1935—1939 je bila francoska industrija v primeri z načrtom v zaostanku za 40%. Največ vzrokov za to je iskati v večkratnem menjavanju tipov letal za zgradbo. Druga ovira je bil nezadosten način organizacije francoske letalske industrije, ker je bila proizvodnja poverjena preveč različnim tvrdkam, ki niso bile v pravilnem kontaktu. Tretji vzrok zakasnitve je bila mentaliteta francoske birokracije. Med splošnimi vzroki pa je navajati tudi splošni politični položaj Francije v letih pred vojno, ko je bila Francija politično tako razdeljena.

Pierre Cot smatra, da nacionalizacija francoske letalske industrije ni bila vzrok za zakasnitev; poleg slabih strani pa je imela nacionalizacija tudi dobre strani, in sicer dvoje: omogočena je bila nova organizacija letalske industrije, saj so bile zgrajene nove delavnice, poleg tega pa je omogočila državi posvetiti najboljše sile letalski panogi. Pokazalo se je, da so vsa najboljša francoska letala izvirala iz nacionaliziranih tovarov, ne pa iz zasebnih.

Poleg tega tudi organizacija francoskega letalstva ni bila dobra, ker so jo vodili nestrokovni generali. Važno je tudi, da je bilo nemško letal-

stvo v maju koncentrirano na zahodni fronti, dočim je bilo francosko letalstvo razdeljeno na več krajev. Velik del letalstva se je nahajal v Severni Afriki. Vichyska vlada je izjavila, da je imela Francija dne 12. junija 1940 samo 550 letal, dočim je imela Nemčija nad 5000 letal.

Nadalje Francija tudi ni imela nobenih padalskih oddelkov in so bili številni že izvežbani padalci dodeljeni pehoti.

Cot zaključuje svoj članek takole: Na kratko povedano, je propad francoskega letalstva pripisovati številnim političnim, industrijskim in vojaškim napakam. Najvažnejše pa so naslednje: Kapaciteta in industrijska proizvodnja v Franciji je bila v zvezi z napačno gospodarsko politiko vlad od leta 1924 do 1939. Francija ni imela svoje gospodarske politike v skladu z zunanjo politiko. Francoski državni ter generalni štab sta podcenjevala važnost letalstva v sodobni vojni. Pripravljala sta se na pozicijsko vojno, ne pa na bliskovito vojno, v katero nista verjela. Francoski strategiji je manjkalo izvirnosti, dočim je imelo nem. letalstvo imaginacijo in korajžo. V zraku francoski generalni štab ni mogel porabljati nikdar več kot 60% svojega efektiviteta. Končno pa je treba povedati, da francoski polom ni bil samo vojaški, temveč tudi politični in moralni. Kar se je dogodilo v Franciji, dokazuje, da vojna ni samo vprašanje letal in tankov, temveč tudi vprašanje volje in duha.

Italija in vojska pozimi

Berlin, 16. oktobra. AS. Rimski dopisnik nemških listov Robert Borch piše o Italiji in vojskovanju pozimi in pravi, da je dejanski položaj Italije in morala italijanskega naroda čisto drugačen, kakor pa bi hotela to sovražna propaganda. Časnikar poroča, da je bil Duce v Emiliji ob svojem zadnjem obisku deležen najbolj navdušenih ovacij in ogromnih patriotskih manifestacij. Že ta pojav razblinja v nič vso nasprotno propagando. »Italijanski narod«, piše omenjeni časnikar, »ima izredno dozor političen čut in tudi smisel za čast.« Množice ljudstva v Emiliji so se zgrinjale okrog Duceja in mu zagotavljale svojo vero in zvestobo. Angleška propaganda pa samo žali čast in dostojanstvo Italijanov, čeprav časi niso lahki, vendar ljudstvo prenaša gotove žrtve z razumevanjem. Volja do zmage je v italijanskem ljudstvu trdna in neporušljiva. Londonska propaganda pa ne pozna psihologije italijanskega naroda. Italijansko moralo je mogoče označiti z besedami, ki jih je nedavno izrekel fašistični tajnik iz Rima: »Zima je trda, a mi bomo trši od zime.«

Dr. Clodius v Atenah

Atene, 16. oktobra. AS. Dr. Clodius, vodja nemškega gospodarskega zastopstva v Turčiji, je prišel v Atene. Imel je prisrčne razgovore z Ghigijem, italijanskim pooblaščenim ministrom, in generalom Colacoglujem, predsednikom grške vlade.

Filov v Budimpešti

Budapest, 16. okt. AS. Včeraj je prišel v Budapest predsednik bolgarske vlade Filov v spremstvu zunanjega ministra in mnogih višjih uradnikov. Podpisan bo kulturni sporazum med obema državama.

Navodila sovjetskimi poveljnikom

Rim, 16. okt. AS. Sovjetski vojaški krogi podarjajo, da se rdeče čete pred nemškim pritiskom v redu umikajo. Zaradi tega je treba opozoriti na navodila, ki jih je sovjetsko vojaško glasilko »Krasnaja zvezda« objavilo političnim komisarjem pri sovjetski vojski. Ta navodila pravijo:

»Poveljniki morajo preprečiti panično razpoloženje pri svojih enotah, ki so pod sovražnim pritiskom. Na vsak način morajo poveljniki preprečiti, da bi se moštvo v neredu razpršilo, metalo proč orožje in kričalo: »mi smo obkoljeni«. Poveljniki morajo neumljeno kaznovati ubežnike.«

Takšne odredbe in takšna navodila ne bi bila potrebna, če bi se sovjetska vojska resnično zavedno umikala.

Turška generala na vzhodnem bojišču

Ankara, 16. okt. AS. Nemška vlada je povabila na obisk ravnatelja turške vojne akademije generala Ali Fuad Akena in pa turškega vojaškega pisatelja generala Emirja Erkileta. Generala sta z letalom dopotovala v Berlin, nato pa bosta odšla na vzhodno bojišče, kjer si bosta ogledala razvoj vojnih operacij.

Smrt poveljnika holandske Indije

Batavia, 16. okt. AS. Na letališču pri Bataviji se je pri pristajanju letala smrtno ponesrečil poveljnik nizozemske Indije.

Anglija nima ladij za prevoz vojnega gradiva v Rusijo

Rim, 16. okt. AS. Trgovska mornarica je za Anglijo »Ahilova peta«, to se pravi najbolj občutljiva točka angleške oblasti. »Messaggero« piše, da so izgube nemške mornarice izredno velike in nemški krogi cenijo, da je Anglija dosedaj izgubila približno 14 milijonov ton svojega trgoškega ladjevja.

Angleški predsednik vlade Churchill zavrača te trditve in pravi, da je Anglija do sedaj izgubila 8 milijonov ton. Te Churchillove trditve pa je zavrnil mornariški minister lord Alexander, ki je že meseca junija poudarjal, da se angleške izgube na morju bližajo številki 12 milijonov ton. Istočasno pa je ameriški mornariški minister Knox izjavil, da so angleške izgube še mnogo večje.

Tako je tedaj angleška trgovska mornarica izgubila 70% svojega ladjevja, ki je ob začetku vojne znašalo 18 milijonov ton. Te izgube so sicer nekoliko krite z zaplombami ladij tujih držav in z zgradbami novih ladij v angleških in ameriških ladjedelnicah.

Nemško letalstvo pa zelo ovira delo po angleških ladjedelnicah, ameriške ladjedelnice pa morajo delati za lastne ameriške potrebe. Angleška admiraliteta je že računala na rusko trgovsko mornarico, toda teh ladij Anglija ne bo dobila, ker jih je uničilo nemško letalstvo.

Sedaj se je treba vprašati, kako bo Anglija mogla dovažati vojno gradivo v Rusijo, ko primanjkuje Angliji ladij, poleg tega pa bi ladije mo-

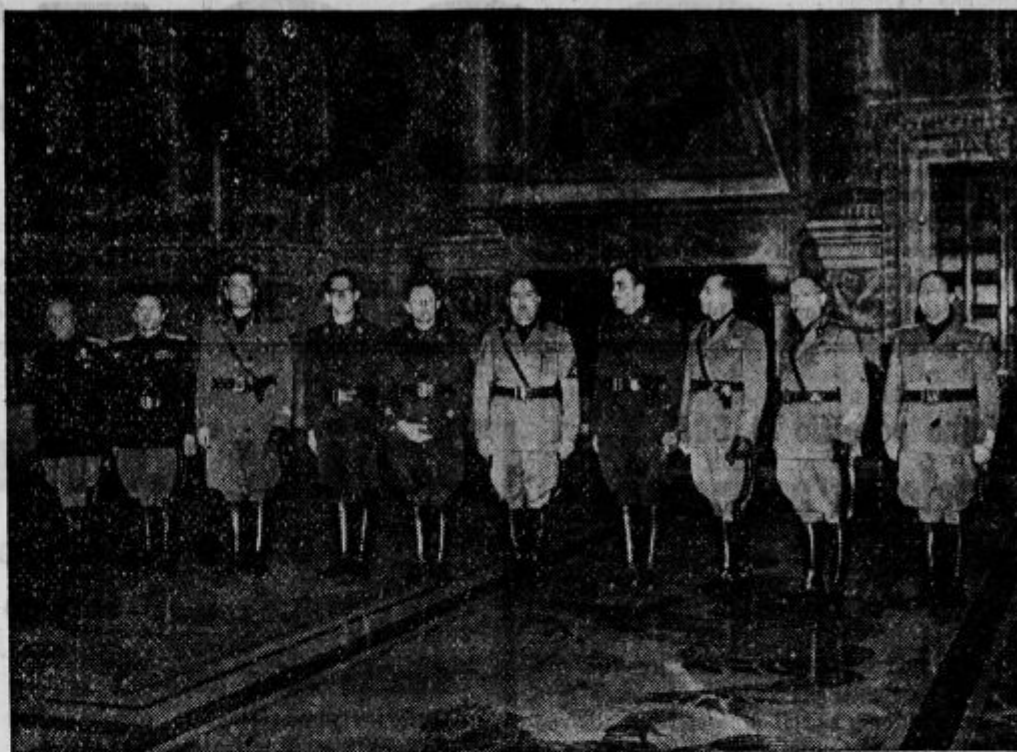
rale prevoziti velike razdalje. Naloga angleške mornarice je sedaj vedno bolj težka.

Anglija se pripravlja na hudo zimo

Rim, 16. okt. AS. Anglija se pripravlja na hudo zimo. Minister za zdravje je objavil poseben proglas, v katerem poziva družine, da naj se pripravijo in sorodniki nastanijo čimbolj skupaj, da bi se prihranilo kurivo. Družine bodo morale uporabljati tesnejša skupna stanovanja tudi tedaj, če bi bombni napadi porušili preveč hiš.

Anglija naj se žrtvuje sama

Newyork, 16. okt. AS. List »Chicago Tribune« odgovarja londonskemu listu »Daily Sketch«, ki je pisal, da morajo Američani opustiti misel, da bi bila zmaga na njihovi strani brez kravega deleža ameriških vojakov. Ameriški list pravi, da so angleški vojski doslej prelivali zelo malo krvi. Dogodki v zadnjih dveh letih — piše list — morajo ohraniti Američanom mirno kri in ne smejo verjeti angleškim klicem na pomoč. Ko je na zahodnem bojišču tekla reka krvi Francozov, Belgijcev in Nizozemcev, je angleška vojska zbežala čez Dunkerque. Angleška vlada je vrgla v vojno Grčijo in Jugoslavijo, nato pa je Anglija obe državi prepustila svoji usodi. Američari ki torej ne bi tekla za obrambo Anglije, ampak za angleške posesti. Zato bo le malo Američanov nasledilo angleškim klicem na pomoč.

V Beneški palači je Duce sprejel tajnika hrvatske ustaške stranke Blaža Lorkoviča.

Amerika zahteva nova angleška oporišča

Berlin, 16. okt. AS. Nemški listi pišejo o Rooseveltovi zahtevi, da mora Anglija odstopiti še več strateških točk svojega imperija Ameriki. Roosevelt pa je tudi zahteval, da se mora Anglija priključiti tako imenovanemu načelu o »prednostnih državah«, in sicer na korist Ameriki. Nemški listi pravijo, da to pomeni, da bo angleški imperij gospodarstva prešel pod ameriški pliv. To pomeni, da se bliža konec angleškemu gospodarskemu bloku.

Govor ministra Homana

Budapest, 16. okt. AS. Prosvetni minister Valentin Homan je v svojem govoru o madžarski politiki izjavil, da sloni na čustvih zvestega prijateljstva do Nemčije in Italije. Madžarska je ponosna, da se na njeni strani bori proti sovjetski Rusiji.

Položaj na Češkem

Praga, 16. okt. AS. Od 9. oktobra dalje bo zaradi zadržanega zadržanja prebivalstva po mnogih pokrajnah opravljena zatemanje, ki je bila ukazana z nedavnim prekim sodom.

Prevratna gibanja v Boliviji

Pariz, 16. okt. DNB. Bolivajska vlada je odkrila namero splošnega štrajka. Vojstvo in policija sta ukrenila vse potrebno. Na ukaz notranjega ministra so zaprli voditelje prevratnega gibanja.

Slovaški časnikarji v Bukarešti

Bukarešta, 16. okt. AS. Skupina slovaških časnikarjev je prišla v Bukarešto. Prišli so na vabilo romunske vlade in bodo obiskali celo Romunijo.

Gospodarstvo

Navodila za prodajo oblačilnih predmetov

V okviru oblačilne korporacije je bil kot znano ustanovljen poseben odbor za proučevanje ukrepov za razdeljevanje oblačilnih predmetov na izdele. — V sredo se je ta odbor sestel v Rimu ter izdelal svoje predloge, na osnovi katerih izdelujejo sedaj pristojni uradi dokončno besedilo navodil, ki bo predloženo korporaciji za oblačila dne 20. oktobra, t. j. v ponedeljek, ko se bo sestala. Sklicana je tudi korporacija za tekstilne proizvode, ki bo tudi razpravljala o nameravanih sklepkih, v kolikor se tiče njen delokrog s posebnim ozirom na bodočnost in preskrbovalni načrt civilne potrošnje s surovinami.

V Trstu so že začeli trgovcem deliti tiskovine za sestavo inventarja. Tiskovine je treba izpolniti in oddati do 20. oktobra.

Prodaja preje in sukanca. Ministrstvo za korporacije je z brzojavom z dne 12. oktobra, kot poroča italijanski list, odredilo, da spadajo pod preprovo prodaje preja in sukanec, ker so to tekstilni predmeti.

Prepoved prodaje oblačilnih predmetov in prodaja proti izkaznicam

V »Službenem listu« z datumom 11. oktobra sta izšli dve važni odredbi Visokega Komisarja, ki smo jih objavili v našem listu z dne 16. t. m. in ki sta stopili v veljavo z dnem objave v »Službenem listu«. Glede predpisov teh odredb je treba smatrati, da je prva stopila v veljavo odredba, ki se imenuje »Predpisi o prodaji oblačilnih izdelkov in drugih predmetov«. Ta odredba določa, da se smejo oblačilni predmeti, obutev, mila in snavljina sredstva vobče, starinske umetnine in stroji ter kovinski predmeti prodajati le proti izkaznici.

Naslednja pa je odredba »Predpisi o porazdeljevanju tekstilnih izdelkov, obutev in oblačilnih predmetov«. Ta odredba uvaja v člen prepoved prodaje sivočrtnih predmetov za nedoločen čas, kakor smo že sivočrtno objavili. Iz tega izvira, da veljajo določila o prodaji proti predložitvi izkaznic samo za starinske umetnine, mila in snavljina sredstva, stroje in kovinske predmete, odn. tudi za one predmete oblačilne stroke, ki niso pod zaporo. Za oblačilne predmete pa seveda velja zapora.

Slovaški gospodarski minister v Zagrebu

Zagreb, 16. okt. AS. Semkaj je dopotoval slovaški minister Poljak, ki bo danes v imenu slovaške vlade podpisal trgovsko pogodbo med Hrvatsko in Slovaško.

Industrijski položaj v Zedinjenih državah

Vprašanja vojnega gospodarstva v Zedinjenih državah so vse prej kot enostavna. Ameriški industriji jekla so odbili načrte o povečanju svojih naprav. Tako je računati, da se bo sicer jeklarska kapaciteta Zedinjenih držav povečala, toda v prvih

Pet vohunov usmrčenih v Novem Sadu

Berlin, 16. okt. AS. »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Novega Sada, da so tam usmrtili pet vohunov, ki so bili v službi sovjetskega vojaškega obveščevalnega urada.

Češki »Sokol« razpuščen

Praga, 16. oktobra. Protektor za Češko in Moravsko je izdal odlok, s katerim se razpušča češki Sokol z vsemi včlanjenimi društvi in priključenimi organizacijami. Praški list »Der Neue Tag«, iz katerega posnemamo to vest, piše ob tej priložnosti: Že od začetka vojne je bilo opaziti, da so dobivali v Sokolu vedno več vpliva ljudje, ki so skušali vzbuhati nasprotstvo do Nemčije. Med osebami, ki so bile zadnje čase prijete, se je nahajalo precejšnje število vodilnih članov Sokola.

Nov vitamin v špinaci

Texas, 16. okt. AS. Odkrili so nov vitamin v špinaci, iz katerega bodo morda mogli dognati razvoj tkiva v človeškem telesu. Odkril ga je vseučiliški prof. Roger Williams.

Zastopstvo slovaške mladine v Zagrebu

Zagreb, 16. okt. AS. Hrvatski listi z velikim poudarkom objavljajo poročila o prihodu zastopstva slovaške mladine v Zagreb. Listi pišejo, da bo ta obisk slovaške mladine še poglobil stike med Hrvatsko in Slovaško.

18 mesecih ni računati več kot z dosedanjim kapaciteti, ki znaša okoli 85 milijonov ton letno. Tako je računati, da se bo zvišanje kapacitete dalo dosegati za 10 milijonov ton šele v drugi polovici l. 1944. Za avinec je veliko povpraševanje in je vprašanje, kako se bodo dale v bodočem letu kriti potrebe. Za baker uvedene omejitve potrošnje smatrajo, da bodo nezadostne. Proizvajalci čina morajo 27% svoje proizvodnje čina oddati monopolu za cin, ki je bil ustanovljen za preskrbo vojne industrije. Potreba nikla ni bila letos pokrita, primanjkljaj znaša 40 milijonov liber, v prihodnjem letu pa računajo na 60—90 milij. liber (libra ima 0,453 kg). Uvoz iz Južne Amerike se je po 1. septembru zelo povečal, vendar še ne more kriti vseh potreb.

Izredno težko je vprašanje ladjedelstva. Podjetniki so se izjavili proti prevelikemu povečanju ladjedelniških naprav, kakor jih želi vlada. Sedaj se gradi 312 ladij namesto projektiranih 418. Vojna industrija lahko absorbira samo del nezaposlenih delavcev, katerih število so cenili v juliju na 5—6 milijonov po uradnem viru.

Davčno breme v Zedinjenih državah je veliko in pravijo celo trgovski krogi, da je večje kot v Angliji. Proračun za 1941—42 predvideva 24.580 milijonov dolarjev izdatkov in 12.800 milijonov dolarjev dohodkov, tako da znaša primanjkljaj 11.720 milijonov dolarjev. V zadnjih treh mesecih so izdatki za oboroževanje dosegli 14% navednega dohodka in računajo, da bo odstotek narastel na 18% v prihodnjih mesecih. (L'Avvenire d'Italia)

Poziv upnikom. Komisar za likvidacijo družstva »Sokol« poziva vse one stranke, ki imajo zahtevke napram družstvu »Sokol« ljubljanske pokrajine, da iste prijavijo do 30. novembra 1941-XIX na sedež urada za likvidacijo, Bleiweissova ulica št. 28 v Ljubljani.

Pivo na Stajerskem. V mariborskih listih čitamo, da sta graški pivovarini Puntigam in Bratje Reininghaus stavili skupno v obrat prejšnje zaloge piva pivovarne Union na Spodnjem Stajerskem in sta prevzeli dosedanje kupce piva te pivovarne.

Nove živilske nakaznice v Nemčiji. Za 20. razdeljevalno dobo so približno ostale živilske nakaznice v Nemčiji neizpremenjene. Pri krušni karti je uvedena novost, in sicer v toliko, da dobi mladina od 10—20 let svojo posebno karto za kruh, ki bo dala v 29. dobi 1400 gramov kruha več. Karte za meso ostanejo nespremenjene. Karte za maslo bodo imele odrezek za margarinu, ki se ne more spreminjati za maslo. Otroci do 5 let dobe namesto masti 62,5 gramov lakavovega prahu. Samoprehranjevalci, t. j. kmetje, ne dobe nobenega nakazila za moko na svojo karto. Za otroke do 18 mesecev bodo dane količine raznih posebnih preparatov: pelargona, ultractina, ramogena, eleodna in bumene. Za starejše ljudi se dobe ti preparati proti zdravniškemu potrdilu.

Nemške banke na vzhodu. V Rigi je Dresdener Bank ustanovila regionalno banko za vzhodno deželo, ki obsega Estonsko, Litvo in Letonsko. Ta banka ima sedež v Rigi, podružnice v Revalu, Kovnu, Minsku, Narvi, Libavi, Savliju in Valni. Glavnica znaša pol milijona mark.

Glavni ravnatelj ljudskega zdravja v Ljubljani

Dne 13. oktobra ob 12.10 je prispel iz Rima Glavni ravnatelj ljudskega zdravstva Eksc. gr. uff. prof. Gianni Petragiani v spremstvu comm. dr. Grisolia, dveh drugih funkcionarjev ravnateljstva in inspektorja od O. N. M. I.

Na kolodvoru so jih pozdravili in sprejeli gospod poročnik dr. Vidoss, posebni tajnik Eksc. Visokega Komisarja, dr. cav. uff. Giovenco Luigi z Visokega Komisarjata, pokrajinski zdravnik, ravnatelj sanitarne kolone in šef urada VI. divizije.

Eksc. Petragiani se je takoj odpeljal na Visoki Komisarjat, kjer je obiskal Eksc. Graziosi, s katerim se je prisrčno razgovarjal o vsem, kar zadeva ljudsko zdravje.

Ob 15 se je podal v splošno bolnišnico, kjer je pregledal razne prostore, med njimi tudi novi paviljon, kjer je nastanjena kirurška klinika.

Ob 17 je odšel v Higijenski zavod, kjer je pregledal razne oddelke kakor: epidemiološki, bakteriološki, kemični, tehnični, sanitarni in vse druge, ki so posvečeni ljudskemu zdravju, materinski zaščiti, novorojenčkom in mladim materam.

Zvečer pa je obiskal velesejem.

14. oktobra se je podal ob 9 na šolsko polikliniko, kjer je pregledal očesni, zobni in vse druge ambulatorije.

Kamor koli je Eksc. Petragiani prišel, se je prisrčno razgovarjal z ravnatelji in funkcionarji zdravstvenih zavodov in se do vseh malenkosti zanimal za delovanje ter je dajal še nova navodila, s katerimi naj se zdravstveno delo v naši pokrajini izpopolni.

Potem ko je ogledal mesto, se je ponovno podal na razgovor k Visokemu Komisarju.

Popoldne ob 15 je ob pozdravu Visokega Komisarja in raznih funkcionarjev odpotoval na Reko.

Brezplačna mesta za Akademijo telesne vzgoje v Rimu

Glavno poveljstvo GIL-a je dalo na razpolago Zveznemu Poveljstvu mladinske organizacije v Ljubljani več praznih mest za brezplačno telesno vzgojo, katere naj se podelijo mladim dekletom iz dobrih in revnih družin. Mladenci se bodo vzgajali v Moški akademiji Foro Mussolini v Rimu, dekleta pa v Ženski akademiji telesne vzgoje v Orvietto.

Za sprejem v te akademije je potrebno: da 28. oktobra 1941 ni presegel starost 22 let; da je dobro in pravilno razviti; da ni bil izključen iz katerekoli šole ali zavoda;

da ima za seboj že enega izmed sledečih izpitolov:

1. zrelostno spričevalo; 2. končno spričevalo učiteljskega; 3. končno spričevalo tehnične, trgovske, industrijske ali agrarne šole; 4. zrelostno spričevalo umetniške šole; 5. zrelostno spričevalo konservatorija ali kake druge glasbene šole; da je iz Ljubljanske pokrajine.

Mladenci ali dekleta, ki se zanimajo za ta brezplačna mesta, dobijo vsa navodila pri Zveznem Poveljstvu v Via 3. Maggio 14.

Notranjost ljubljanskih tržnic se lepo ureja

Tudi ribarnice hitro rastejo

Velike mesarske tržnice v Ljubljani na zunanaj skoraj vse poletje niso doživljale pomembne spremembe. To ni tudi nič čudnega, saj so zunanja dela v glavnem končana in urejajo se le notranjost tržnic. V vseh tržnicah so v lesene okenske okvire že postavili tudi okna. Prav zanimivo so izdelane okenske kljuke. So iz navadnega železa in napravljene tako, da ena kljuka praktično zapira kar dve okni. V kletih se skoraj povsod že dokončali betonski tlaki, ki je moral dolgo časa čakati na dovršitev kanalizacijskih del. Ta niso šla izpod rok zato, ker dolgo časa ni bilo mogoče dobiti primernih železnih cevi. Vsaka klet ima v sredi odtočni kanal, tako da bo čiščenje kleti silno preprosto. Pobrizgali bodo vsa tla preprosto z vodo. Jasno je, da je v kleti tudi vodovod in električna napeljava. Kleti so zelo svetle, poleg zasteklenih vrat imajo še ob stopnišču široko okno. Skozi zunanje kletno okno pada tako dovolj svetlobe v klet.

V prvi in tretji tržnici, gledano s Pogačarjevega trga, so začeli tudi že urejati posamezne mesnice. Vsa oprema mesnic bo iz umetnega kamna. Vsaka mesnica ima poseben vhod, ob katerem sta postavljena dva nizka stebriča. Tako za vrati je vzdolž vse tržnice hodnik za stranke, nato pa ima vsaka mesnica dolgo in široko mizo iz umetnega kamna, pred katero lahko stranke obstanejo in kupujejo. Vhod v mesnico samo je vedno na desno od vrat, ki vodijo v tržnico. Vendar bo ta vhod prav tako prekrit s pridvižno mizo. Zadaj na levo ima mesnica dvojno mizo iz umetnega kamna, ob stopnicah, ki vodijo v klet pa polico za meso. V vsaki mesnici bo tudi vodovod z odtočnim lijakom, v betonskih tleh pa kanalski odtok. Tako bo čiščenje mesnic prav tako preprosto. V mesnicah ne bo nobene lesene opreme, razen velike klade za sekanje mesa. V tretji tržnici je sestavljanje posameznih mesnic iz umetnega kamna še najbolj napredovalo. Zato je pogled po tej tržnici že prav prijeten, zlasti še, ker povzdigujejo slikovitost tržnice lepi križni oboki stropa. Pri zunanjih gradbenih delih moramo že omeniti, da so svet ob tržnicah in pokritem stebrišču, pod katerim bo hodnik za pešce, že primerno nasuli ponekod skoraj za dva metra. Ob zadnji tržnici pri Zmajskem mostu pa so sedaj začeli graditi med stebri betonske robnike, ki bodo zaključevali pokriti hodnik za pešce.

Poglavje zase je graditev novih ribarnic. Staro betonirano teraso, na katero vodi stopnišče s Franciškovskega trgomostja se sedaj že zazidali z velikimi oboki in prekrili z železobetonskim stropom, tako da je nastal pokrit hodnik, ki bo vodil s stopnic mosta proti v nabrežje pogreznjenim ribarnicam. Ribarnice same so že dosegle višino stropa in so tudi že zgrajene betonske preklade, ki bodo nosile betonske oboke stropa. Najbolj zanimivo delo pa so začeli sedaj nedaleč od prve tržnice. Na zunanji obrežni zid so naslonili železobetonske konzole, ki jih nosijo močni železobetonski nosilci, ki segajo daleč naznoter. Tako je nastal nad Ljubljano polkrožen balkon. Na tem balkonu gradijo sedaj

polžaste betonske stopnice, ki bodo vodile k ribarnicam s trga izpred mesarskih tržnic. Obrežje Ljubljane pa bo nad tem mestom imelo nad vodo polkrožen nadzidek. Vsega skupaj bodo imele polžaste stopnice 25 stopnic in bodo vodile naravnost v ribarnice. Tako bo mogoče promet v obeh smereh. Gospodinj, ki bodo prihajale na trg čez trimostje, bodo mogle iti po stopnicah na mostu in naprej po pokritem hodniku na obzidju Ljubljane naravnost v ribarnice in od tod po polžastih stopnicah, ki bodo prav učinkovito izdelane, na trg. Prav tako bo možen promet v obratni smeri ob odhodu s trga.

Istočasno so začeli že graditi temelje za stebre, iz katerih bo sestavljeno učinkovito stebrišče, ki bo vezalo tržnice s trimostjem. Pet temeljev so že zabetonirali, šesti najbližji trimostju

Šport in šola

»Mens sana in corpore sano!«

Ljubljana, 16. oktobra.

Začetek šolskega leta je pomemben tudi za športno življenje, zakaj šolska telovadba je mestoma že na tako visoki stopnji, da ima na uspehih naših najboljših tekmovalcev že precejšen delež. V naših telovadnicah je vedno manj staromodne telesne vzgoje. Medtem ko so nekdanj premelevali pri šolskih urah le vojaške redovne vaje in enotne proste vaje, je danes program mnogo bolj bogat in mikaven.

Ura šolske telovadbe ni več ura suhoparnega dela, temveč ura razvedrila. Zelo dragoceno je, da imajo šolski fantje in dekleta priljubljenost, da se vsaj dvakrat tedensko zadostno pregibljujejo, da se sistematično krepijo in utrjujejo, zlasti pa, da z vneto telovadbo preprečijo razvijanje slabih posledic dolgotrajnega sedenja v šolskih klopih. Dejstvo je, da sedijo otroci po 4-5 ur v šoli, k temu pride še večurno sedenje doma, to pa je nenaravno in za pravičen razvoj mladega organizma škodljivo. Če ne bi bilo nobenega drugega razloga, ki govori za vneto nego šolske telovadbe, je razlog enostranskega in skrajnega sedenja zadosten.

Namen šolske telovadbe je vsestranska krepitev dozorjavajoče mladine. Medtem ko formirajo predavatelji mladino duhovno, je naloga učitelja telesne vzgoje, da se briga za telesno stran dozorevanja in oblikovanja mladih učencev. Sredstva, ki so mu na izbiro, so različna: premišljeni gimnastični gibi, igre z žogo, lahka atletika, orodna telovadba in podobno. K temu pride še druga važna naloga, to je negovanje športnega viteštva in vzgoja k lepemu obnašanju sploh. Pri športnih vajah naj se navadijo učenci in učenke na pošteno tekovanje, pri katerem zmaga vselej oni, ki je nadarjenjši in marljivši. Mladina naj se nauči zmagovati, hkrati pa na lep način pre-

pa pride sedaj na vrsto. Prav ob trimostju pa bo zgrajena kot zaključek stebrišča lična svetilnica. Proti Kresiji bo od trimostja do tržnice 14 stebrov, na Ljubljano pa bo le deset stebrov, ker jih bo zaradi polžastih stopnic in zaključka ribarnic ob tržnicah nekaj odpadlo.

Vsa dela napredujejo sedaj razmeroma hitro. Tržnice same bodo do konca leta v glavnem urejene, ribarnice pa bo mogoče končati le v surovem, je namreč malo verjetno, da ne bi že kmalu nastopil mraz, ki bo preprečil dokončana zidarska dela, zlasti pa ometavanje, katero pride na vrsto šele tedaj, ko so vsa druga zidarska dela v glavnem končana. Glede na razmere ni to nobena nesreča, saj bo začasno tudi v drugih mesarskih stojnicah dovolj prostora za ribe.

Rdeči križ sporoča

Pošto naj dvignejo na Tyrševi cesti 11-I: Aman Ivanka, Selo 7; Auer Fani, Knaflijeva 8; Bobič Ferdinand, Puccinijeva ul.; Errath Ivan, Tyrševa 211; Furlan Anica, Sv. Petra 29; Grasselli Norbert, uradnik »Croatie«; Grčar Luša, Kongresni trg 9; Grenko Matevž, Vzajemna zavarovalnica; Gregor Metod, kurilnica; Grom Bogdan, Celovška cesta 30; Ham (Hanc) Franjo, mestno poglavarstvo; Hlojčnik Franjo, Langusova 29; Ivančič Ana, Pred skofijo 12; Janežič Marija, Poljanska 34; Jeras Ivan, dir. družbe »Sladkor«; Juvanec Stana, Glinška 9; Kalan Vida, Miklošičeva 6; Kaluža Marica, Gosposka ulica 3; Kogej Joža, dipl. jur.; Kos dr. Franc, etnografski muzej; Košir Jožica, Tyrševa c. 75; Kovča dr. Franc, Trstenjakova 2; Lasbacher Anton; Lenarčič Ana, Poljanska 15; Lileg Milica, Slomškova 12; Mikuletič dr. Fortunat; Mikuž Slava, Grubarjeva 2; Možina Josipina, Večna pot 5; Oblak Anton, Marijin trg 4; Pečnik Mojca in Vera, Trnovska 23; Peterin dr. Stane, Cankarjevo nabrežje 10; Pilik Ivan, Pogačarjev trg. Popovič Zdravko, Križevniška 11; Prochazka Minka, Gorupova 8; Rebec inž. Dimitrij, Tyrševa 82; Savišek Jaka, Soteska 10; Smerkolj Anton, Semenišče; Stojčičev dr. Aleksander, Gradišče 8; Šubič inž. Josip, žel. dir.; Šušteršič Mirko, Mariborska ulica; Zei Zlatko, Učiteljski dom; Upravišтво Glasnika Srca Jezusovega.

Šveger Rezi ima nekako obvestilo o svojcih iz Šmarja pri Jelšah. Dvigne naj ga v tajništvo. Gospa Golja Katarina naj se zgasi v tajništvo prav tako zaradi nekega obvestila; ga. Šonc Silvestra, vdova, naj se zgasi v tajništvo zaradi nekih informacij. G. Šonc Rino naj dvigne vrnjeno pošto na ime Šonc Zoran v tajništvo.

Gospod Kavčič Vladimir, Linhartova 9, naj dvigne kovčeg iz Belgrada.

V počaščenje spomina prijatelja docenta dr. Ivana Robide je daroval prof. Rudolf Groselj Rdečemu križu 100 lir. Iskrena hvala.

Molitev h Kristusu

(G. Papini.)

II.

Ali Ti si oprčil vse in vedno. Ti, ki si živel sredi med nami, poznaš našo nesrečno naravo. Kakor listje smo, katero nosi veter kamor hoče, svoji lastni krvniki, rod, ki se je izvrzel, bastardi, ki smo se vdali grehu in se po njem valjamo kakor se pijanec valja v svojih izbljuvkih, kakor zaboden v svoji krvi, kakor gobavec v gnoju svojega telesa. Zavrgli smo Te, ker si bil za nas preveč čist; obsodili smo Te na smrt, ker si Ti obsojal naš način življenja. Ti sam si rekel: »Med svetom sem bil in sem se jim dal spoznati v človeški podobnosti, in moja duša trpi zaradi ljudi, zato ker so slepa njihova srca.« Vsi rodovi so tistemu podobni, ki Te je križal, in na kakršen koli način se jim približal, Te zavračajo.

Ti veš, da je tako, Jezus Kristus. Veš, da so se znova dopolnili časi in da ta poživiljeni, nervozni in nemirni svet ne more pričakovati drugega kakor da ga kaznuje ognjeni potop, ali pa, da ga prideš ponovno rešiti. Res je, da Tvoja Cerkev, ki si jo postavil na Petrovo skalo, edina, ki zasluži ime Cerkev, vse svet obsega. Ta, ki iz Rima nezmotljivo govori po Tvojem namestniku, še vedno kljubuje časom, da je kljub napadom stoletij vedno bolj čvrsta, da kljub slizmam in odpadom raste in se skozi vsa stoletja pomlaja sredi pokvarjenega in besnega sveta. Ampak Ti, ki jo s svojim Duhom varuješ, veš, koliko jih živi izven nje, čeprav so bili rojeni v njenem okrilju.

Rekel si nekdo: »Če je kdo sam, jaz sem z njim. Premaknil bo kamen in me bo našel. Razcepil bo les in me bo dobil.« Ali če Te hoče kdo najti pod kamnom ali v lesu, Te mora iskati in mora biti sposoben, da Te vidi. Toda danes Te večina ljudi noče iskati in Te ne more videti. Če Ti sam ne položiš svoje roke na njihove glave in ne zakličeš v njihova srca, bodo še naprej iskali sami sebe, pa se ne bodo našli, zakaj nihče ne pozna samega sebe, kdor ne pozna Tebe.

Kristus, mi Te forej prosimo, mi odpadniki, krivci, ne rojeni pravi čas, ki se Te še vedno spominjamo, ki se trudimo, da bi živeli s Teboj, pa smo vedno daleč od Tebe, mi, poslednji, obupani, ki smo se vrnili iz nevarnosti in prepadovali. Te prosimo, da se še enkrat vrneš med nas, ki smo Te ubili in ki Te še vedno ubijamo, da nam daš, ubijavcem, ki tavamo v temi, luč resničnega življenja.

Po svojem vstajenju si se že večkrat vrnil med žive.

Po odljudenih pustinja samujoč puščavnik, menih v dolgih samostanskih nočeh, svetnik v gorovju, so Te videli in od tistega dne Te ne prosijo druge milosti, kakor da bi kmalu umrli in se za vedno združili s Teboj. Ti si bil luč in beseda na potu svetega Pavla, ogenj in križ v Franciškovih votlini, brezmejna in popolna ljubezen v celicah Katarine in Terezije. Če si se vrnil za enega, zakaj se ne vrneš za vse? Če so oni zaradi svojega brezmejnega in trdnega upanja zaslužili, da Te vidijo, zaslužimo mi zaradi našega žgodega obupa. Oni so Te priklicali z molitvijo svoje nedolžnosti, naše duše pa Te kličejo iz globin naših slabosti in naše navednosti; če si tešil svetnike v zamaknenosti, zakaj bi onim ne pomagal, ki jih duši jok obsojenih? Kaj nisi rekel, da si prišel na svet zaradi bolnih, ne zaradi tistih, ki so ostali zvesti? Ti vidiš, da smo ljudje, kakor okuženi, da živimo v vročini, da smo iskali, pa izgnali sebe in Tebe. Tvoja blagovest ni bila nikdar tako potrebna kakor danes, pa tudi nikdar tako zabljena in zaničevana. Satanovo kraljestvo je doseglo danes svoj višek, rešitve pa, za katero vsi tipljejo, ne more biti drugje, kakor v Tvojem kraljestvu.

Velika izkušnja se bliža svojemu koncu. Ljudje so se oddaljili od Evangelija in našli obup in smrt. Ni izpolnjena samo ena obljuba in ne samo ena grožnja. Mi, obupanci, nimamo drugega upanja, kakor Tvojo vrnitev. Ako ne prideš in nas ne zbudiš z ležišč našega peklenskega gnoja, pomeni, da se Ti zdi naša kazen prekratka za naše izdajstvo in da nočeš spremeniti svojih sklepov. Naj se vedno godi Tvoja volja v nebesih in na zemlji!

posebno pozornost. Znano je namreč, da se danes lahko športno uveljavijo le oni narod, ki ima na tisoče športnega naraščaja. Prepričani smo, da se da tudi s skromnim šolskim orodjem veliko doseči, če je delo usmerjeno in načrtno. Po osem let so učenci v srednjih šolah, to pa je doba, ko se z lahkoto navadijo raznih panog lahke atletike. Razen tega pa je večletni stik z istim učiteljem pomemben zato, ker lahko ugotovi posebno nadarjenost za to ali drugo vrsto športa.

SK MARS. Pozivajo se vsi člani, da se udeležijo pogreba člana g. Jagodica Jožeta. Pogreb bo v soboto, 18. t. m. ob 3 iz Združene ulice št. 8 (Kodeljevo).

Slovenska kolesarska zveza v Ljubljani — (službeno): Redna seja upravnega odbora bo v petek, 17. t. m. ob 18 v prostorih kavarne Vospersnik, Stari trg 84. Pozivajo se vsi odborniki in tudi predsedniki kolesarskih klubov, da se te seje sigurno in točno udeležijo. Posebno pa se pozivajo gg. Schweitzer, Šlibar, Gašperšič in Žerjal. Torej vsi in točno! — Tajnik SKZ Otrin.

Otvoritev table-teniske sezone. III. prvenstvo Most in Kodeljevo bo 18. in 19. oktobra. Tabletenis stopa v svojo sezono z velikim prvenstvom turnirjem na Kodeljevem. V priredbi Mladike se bo vršil že tretje leto ob sodelovanju najboljših igralcev. Letos bo število res nekoliko skrajšano, zato pa bodo nastopili vsi bivši asici, kakor tudi najmlajši in še nepoznani. Turnir obsega vse discipline. Glavne borbe bodo vsekakor v moštvih med Hermesom, Mladiko, Korotonom in Slavijo ter v singlu gospodov istih klubov. — Prav zanimiv pa bo nastop neverificiranih moštev in posameznikov, ker je v zadnjem času zelo naraslo zanimanje za ta sport. Turnir, ki se bo začel v soboto z moštvi ob 5 popoldne, se bo nadaljeval v nedeljo ves dan z ostalimi disciplinami. Za zmagovalca je razpisana lep pokal ter praktična darila. Prijave sprejema do sobote ob 5 SK Mladika na Kodeljevem.

Romunija : Slovaška 3:2. V Bukarešti sta se sestali nogometni predstavnosti Romunije in Slovaške. Pred 15.000 gledalci so si priborili domači pičlo zmago 3:2.

Nov francoski plavalni rekord v crawlju na 200 m je postavila Mayanne Jovenel s časom 2:39.5 din. In izboljšala dosedanj francoski rekord Godardove za 2,5 sek.

Dva atleta sta vrgla kladivo na jubilejni športni prireditvi v Gothi čez 56 m. To sta Storch (56.26) in olimpijski zmagovalac Hein, ki je bil z rezultatom 56.11 m drugi.

Jesen v Kragujevcu

Kragujevac, v začetku oktobra.

Po deževnem in blatnem septembru imamo spet lepe dneve, razmeroma tople in sončne, da nas kar vreme samo vleče v one kraje, kjer starejši vince zori, kjer vinogradi začnejo ravenetati in se bližajo trgatve. Tu grozdje pač vidimo na trgu, za dva kovača ga dobijo kilogram, a si ga malokdo privoščijo, ker je na dnevnem redu »šparanjec«. Državni nameščenci so oni dan dobili »plačo« za mesec avgust, no, takrat smo bili že malo dobre volje in smo se tudi prav po domače vsedli za mizo! Kdo bi nam zameril zato!

Naše mesto je pisano. Praviijo, da je tu srce Šumadije. Okolica je dokaj bogata, ljudje so skozi leta precej napredovali in mesto ter dežela imata dokaj živahen stik, posebno ob tržnih dneh. Na trgu dobijo vse, od krompirja, zelenjave, drv, sadja, moke pa do cigaret, ki nam jih nudi včasih zavoj savskega tobaka tudi za dvajset dinarjev — črna borza. Ta ustanova menda najrentabilnejše posluje. Cesar ne dobiš, ti nudi črna borza, seveda za dva ali trikratno ceno. Cigani na trgu prodajajo vse. Od postelj, oblek, voz, sladkorja pa do najmanjših starih in zarjavelih žebeljkov, vse prodajajo in bo cigan sedel na trgu celo popoldne, a ima drugi dan prav toliko robe. Sicer pa ti ljudje niso ravno zahtevni. Da ima malo kuhane koruze, kakor papriko in tobaka, pa je zadovoljen. Ciganov je tu sploh dovolj. Imajo celo predmestje, ki se imenuje Palilula. Ime je baže nastalo od tod, ker svoje čase niso smeli v mestu nazigati pip, ko so pa prišli ven, so pa rekli: »Pali lulu!«

Mesto ima izrecno industrijsko-trgovski značaj. V vojniotehničnem zavodu je bilo zaposlenih prejšnje čase do 14 tisoč ljudi, danes je seveda zavod v likvidaciji in je veliko vprašanje, kaj bo zdaj z mestom, saj je živelo vse od zavoda. Izseljevanje je na vse strani zelo živahno. Pa je razumljivo, kaj naj pa masa brezposelnih v mestu počne. Druge industrije namreč sploh ni, vsaj take ne, da bi nadomestila zavod. V zavodu je tudi nekaj naših ljudi dobilo začasno lep zaslužek, a služba vsem poteka. Ne vemo, kaj bomo počeli na zimo, ko so drva tako draga, živijo pa tudi.

Slovencev nas je tu precej. Mnogo jih je bilo že prej tu, pa tudi novih nas je čedna kupina. Precej smo se razbili, ker so nas razmestili po okoliških vaseh, saj so nekateri po 25 in po 30 km daleč na deželi. Razmere so zelo različne, kakor pač kdo naleti na ljudi. Nekateri so boljši, drugi slabši, saj je povsod tako. Po mestu so si mnogi poiskali vsaj za silne službe, nekateri so nastavljeni. Prepričani smo, če hujših razmer ne bo, da bomo nekako prerabili naprej, živeti tu zmanjkalo ne bo, samo če bomo imeli kaj v žepu, pa bo šlo.

Svojo centralo imamo tam pri g. Blažu na dvorišču za cerkvijo. Vsakega, ki pride odkoderkoli, prva pot pelje tja, tam dobimo pisma in jih oddajamo, tam dobimo vse informacije, včasih je na razpolago še kaj več. G. Blaž se zelo trudi in ga vsi meščani že poznajo, mi pa tudi. Dozaj smo tudi z Belgradom imeli precej pogoste in dobre stike. Samo kregajo nas v Belgradu, ker jim ne pošljemo seznama. Hja, to ni tako lahko, če so ljudje tako razmetani.

Tudi v naši cerkvi se počutimo zelo domače. Slovenski duhovnik, slovenska pridiga, slovenske molitve. Tako lepo, domače to zveni. Skoraj pozabimo za hip, da smo daleč na tu-

jem. Cerkvica ni velika, preurejena stanovanjska hiša, a je kar prijetna.

Ono nedeljo smo imeli v cerkvi prav lepo slovesnost, ki je ne bomo kmalu pozabili. Blagoslovili smo krasno sliko Marije Pomagaj z Brezij. Vsa slovesnost je bila s tremi duhovniki in cerkev je bila nabito polna. Pridigal je g. Pohar CM, potem smo pa imeli pete litanije, ki sta jih poleg g. Poharja pela še naš novi župnik g. Alojzij Zalar in dosednji župni upravitelj Joža Vovk. Tako smo prepevali litanije, da je kar bučalo. Drugače pa ob nedeljah ob osmih krasno pojejo pri slovenski sveti maši naše slovenske usmiljenke iz tukajšnje banovinske bolnišnice.

Dozaj je bilo mesto, hvala Bogu, razen par izjemnih slučajev, dosti mirno. Seveda moramo računati z razmerami, ki tukaj vladajo, zato smo se pa že nekako privadili.

V kratkem bomo dobili moderen kolodvor. Sicer tu na kolodvoru ni bogve kako velikega prometa, a kolodvor imajo povsod radi lep. Tu zdaj čistijo okolico kolodvorja. Hiše podirajo, one stare, male, kjer se je zbirala vsa golazen in kvarila kolodvor. Zdaj tega ne bo več. Že nekaj dni pridno čistijo. Upamo, da bomo v kratkem s kolodvorja imeli prost razgled na leč naokrog. Hiše podirajo z miniranjem.

Jesen je prišla, tista lepa usipajoča, ko vsak zbira in se pripravlja za zimo in ureja svoj domek. Kakor bomo pač mogli, tako pa bomo. Veseli smo, da živimo in da imamo v svojih srcih neomejno vero v same sebe.

J. V.

Naročait »Slov. koledar«

Drobne novice

Koledar

Petek, 17. oktobra: Marjeta Alakok, devica; Andrej, mučenec; Marijan, mučenec.
Sobota, 18. oktobra: Luka, evang.; Trifonija, sveta žena; Julijan, puščavnik.

Novi grobovi

† Jagodje Josip, posestnik in mesarski mojster na Kodeljevem, je izdihnil svojo dušo dne 16. t. m. Bil je, dasi mlad mesarski mojster, v svoji stroki ugleden in podjeten. Pokopali ga bodo v soboto ob treh popoldne iz hiše žalosti v Zadružni ulici 8 na Kodeljevem. Naj mu sveti večna luč! Njegovi svojcem izrekamo svoje sožalje!

† Ivan Slana, znani in ugledni krojaški mojster na Sv. Petra cesti, je umrl. Bil je globoko prepričan katoliški mož. Pogreb bo v petek ob 4 popoldne v Zal, kapelica sv. Frančiška. Bog mu bodi plačnik za njegova dobra dela. Njegovi družini pa naj bo Bog tolažnik v tej žalosti.

† Bedek Rudolf, vlakovodja državnih železnic v pokoju, je po daljši bolezni odšel v boljšo večnost. Pogreb je bil v četrtek ob 4 popoldne. Njegovi družini, ki žaluje za njim, izrekamo svoje sožalje, rajniku pa naj Bog dodeli večni pokoj.

Osebnosti

— Poroka. Poročila sta se g. dr. Tuma Boris, industrijalec, in gđ. dr. Plesničar Vela, zdravnica na Studencu. Priči sta bila g. Brane Tuma, industrijalec in g. dr. Grapar Stane, zdravnik. Obilo sreče.

DRUGA KNJIGA »SLOVENECE» KNJIZNICE.

Marianna Sirca — je izšla

NAROČNIKI »SLOVENECE» KNJIZNICE» JO BODO DOBILI PO POŠTI — NAROČITE SE TAKOJ NA »SLOVENECE» KNJIZNICO — LE SE DO 15. NOVEMBRA 1941 IMATE ČAS — ZATO POHITITE

— Zahvala. Vsi, posebno pa še dragi sosedje, ki ste mi v strašni noči med 11. in 12. oktobrom ob tako nevarnem požaru in ob tako hudem viharju z nadčloveškim naporom in izredno požrtvovalnostjo rešili hišo in gospodarsko poslopje, predvsem pa kozolec, ki stoji tik ob pogorelem kozolcu in ki so ga že objemali ognjeni zublji, sprejmite moje najprijetnejše zahvalo! Ne bom pozabil Vaše plemenite skrbi in naklonjenosti. Bog Vam povrni ti-sočkrat! — Franc Kušan, posestnik v Planini pri Rakeku št. 7.

— Darovi Rdečemu križu. Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč je darovala rodbina dr. Volavškova mesto venca na grob pok. dr. Ivanu Ribidi 100 lir. — V počastitev spomina pok. dr. Ivana Ribide je daroval g. inž. Vinko Čop iz Ljubljane 150 lir Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč. V počastitev spomina gospoda univ. prof. dr. Metoda Dolence mesto cvetja na njegovo krsto poklana 300 lir Mr. Ph. Rihard Sušnik, lekarnar iz Ljubljane Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč. — Vsem darovalcem najlepša hvala.

— Veliko povpraševanje za delavci na Kočevskem. Zadnje čase je pri nas veliko povpraševanje za delavce. Tako je Okrajni namestnik urad v Kočevju opozoril vse občinske namestitvene urade, katera podjetja potrebujejo delavce. Tako potrebuje gozdna industrija Giovanni Biosi, Cagliari-Sardinija 100 drvarjev in oglarjev. Delovni in plačilni pogoji: približni zaslužek bi znašal 23 lir za vsakih 100 kg. proizvedenega oglja, za delo na »slabih mestih« še 2 liri več za vsakih 100 kg. Če se oglje samo že in nato očisti in spravi v vreče, znaša plača po 11.50 lir za vsakih 100 kg. Poleg plače priznava trdka še razne nagrade in doklade. Po navedbah bi zaslužili delavci pri osemmesečnem sezonskem delu, ako bi vsaka skupina po 5 mož proizvedla skupno 2000 kvintalov oglja, 10.000 lir poleg bonitet in pravic, ki jim pritičejo. — Sumška uprava v Kočevju potrebuje 30 oglarjev in drvarjev. Delovni in plačilni pogoji: dnevni zaslužek od 30—40 lir. — Lesna trgovina Franc Šumi v Koprivniku potrebuje okrog 20 sekačev. Pri sekanju drv za kurjavo plača 10 lir od kubičnega metra sekanju lesa za celulozo 15 lir in sekanju hlodov 10 lir. Trdka bo nabavila slanimu po maksimalni ceni, prav tako koruzno moko. Prav tako iščejo delavce podjetje inž. Dukič v Kočevju, rudnik v Kočevju in tudi kamolom.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Ljubljana

1 Križanske moške kongregacije vabim, da se danes v petek 17. t. m. udeležijo pogreba enega najstarejših članov Moške Marijine družbe križanske, gosp. Ivana Slana, bivšega krojaškega mojstra, ki je v 81. letu starosti po dolgotrajni mučni bolezni 16. t. m. zjutraj zaspal v Gospodu. Pogreb pojde v Zal, kapelica sv. Frančiška. — Sobratje, molimo zanj!

1 Rokodelski oder. V nedeljo, dne 19. t. m., bo začel Rokodelski oder svojo novo sezono z Jalenovo širidejanko »Dom«. Ideja igre je grunt in ta ideja končno zmaga in zavezi razdorne sile. — Pričetek točno ob 5. Preskrbite si pravočasno vstopnice v Rokodelskem domu, Petrankova ulica 12-1.

1 Ponovitev igre »Hasanaginica«, ki je njena uprizoritev dosegla pri razprodani dvorani popoln uspeh, bo v nedeljo, 19. oktobra ob 5 popol-

dne v frančiškanski dvorani. Vstopnice se že dobijo v predprodaji in trgovini Šiligoj, Frančiškanska ulica.

1 Ko je koncertiral pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske leta 1939 v Celju, so bili na sporedu tudi samospeli celjske skladateljice Mirce Saneinove, in strokovna ocena je takrat poudarjala, da so njene pesmi dovršeno dojele v melodiji iskrene, v ritmu izvirne, akordni sestav je bogat, pester in sočen, gradnja pa logična. Klavirski stavek pri samospelih je dokazal, da je skladateljica-pianistka, ne da bi pri tem prezrla pomembnost pevskega glasu, ki je pri samospelih temeljito izdelan in zelo bogato izražen. Na koncertu skladb Mirce Saneinove, ki bo v ponedeljek, 20. t. m. ob 20 v mali filharmonični dvorani, bomo slišali poleg novih samospelov, ki jih bo pela operna pevka Valerija Heybalova, tudi skladbe za violino in klavir — violinisti K. Sanein ter skladbe za klavir, katere bo izvajala avtorica sama. Na koncert opozarjamo. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice

Gledališče

Drama. Petek, 17. okt.: Zaprt. — Sobota, 18. okt.: »Katarina Medičejska«. Izven. Znižane cene. Začetek ob 18.15. Konec ob 20.45. — Nedelja, 19. okt.: »Hamlet«. Izven. Začetek ob 17.30. Konec ob 21.

Opera. Petek, 17. okt.: »Aida«. Red B. Začetek ob 17.30. Konec ob 21. — Sobota, 18. oktobra: »La Bohème«. Izven. Začetek ob 18.15. Konec ob 20.45.

Radio Ljubljana

Petek, 17. oktobra: 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Pisana glasba, vmes ob 8.00 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.15 Operetna glasba. — 12.35 Koncert pianista Marjana Lipovška. — 13.00 Napoved časa. Radijska poročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavne Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Kvartet Jožek in harmonikaški duet Golob-Adamič. — 14. Radijska poročila. — 14.15 Orkestralni koncert, vodi dirigent Arlandi. — 18. Oddaja koncerta iz Vevške papirnice. — 17.15 Poje ga. Lovsetova, pri klavirju M. Lipovšek. — 17.30 Pesmi in napravi. — 19.00 »Parliamo l'italiano« prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Komorna glasba. — 20.00 Napoved časa. Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.34 Prenos iz Filharmonične dvorane: Koncert, komornega dueta Trost-Slaj. — 21.25 Koncert operetne glasbe radijskega orkestra pod vodstvom Draga Marija Šijanica s sodelovanjem basista Friderika Lupše. — 22.00 Radijski eksperimenti Cram (št. 6) Potovanja 80%. Orkester pod vodstvom Ferrarja. Režija Guida Barbarisja. — 22.45 Radijska poročila.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška 62, in mr. Gartus, Moste — Zaloška cesta 47

Poizvedovanja

Izgubila se je 9. oktobra na poti iz Ljubljane do Grosupljega svetlorjava denarnica z večjo vsoto denarja, ključki, rožnim vencem, srebrno verižico in krušno karto. Poštenega najditelja prosim, naj vrne proti nagradi na upr. »Slovenec«.

Iz Ribnice

»Nenavaden človek« na ribniškem odru. — Rdeči križ v Ribnici bo uprizoril v nedeljo ob 4 popoldne v cerkveni dvorani Nušičevo komedijo v 3 dejanjih »Nenavaden človek«. Ker je čisti dobiček namenjen za zimsko pomoč hudo potrebnim rojakom, ki so prišli med nas, naj ne bo Ribničani in okoličani, ki ne bi prisostvovali tej uprizoritvi naših požrtvovalnih igralcev.

V kratkem bodo gostovali v Ribnici Ljubljanci z »Ducatom rdečih rož«. Ribničani že sedaj opozarjamo na to krasno in veliko delo, ki ga bodo lahko slišali na ribniškem odru.

Iz Gorenjske

Vojaske koncert v Kamniku. Te dni je bil v Kamniku velik koncert vojaške godbe nekega zunanjega oddelka. Vojaska godba se je pripeljala v Kamnik na avtomobilih. Osebe uradov v Kamniku je takoj odšlo na ceste ter se postavilo na trgu Adolfa Hitlerja, kamor je bilo postavljeno tudi prebivalstvo. Vojaska godba je igrala vojaške marše, osebe uradov pa je besedilo prepevalo. Nato so vojaki v paradi korakali skozi mesto. Politični komisar je vojake prijazno pogostil, nakar so se vojaki poslovili od Kamnika.

Cesto Litija—Kresnice preurejajo, nakar se bo cesta nadaljevala do Domžal.

V Črni je bilo te dni zapreženih prvih 200 članov Koroške zveze, ki so zdaj dobili svoje izkaznice. Zaprilegli so v roke krajevne voditelja Rudolfa Pleinerja, nakar jim je v telovadnici spregovoril okrajni voditelj Grum.

V Mežici so te dni imeli prvi lov, ki se ga je udeležilo 26 lovecev, kateri so uplenili 20 zajcev, 1 lisico in 8 jerebov.

Štiri prste je odrezala krožna žaga bivšemu krojaškemu mojstru Francu Perku, ki zdaj dela pri tvrdki Raubal v Trzinu, Zdravi se v bolnišnici na Golniku.

Kraft durch Freude v Trzinu je začela delovati v Glanzmannovi tovarni v Trzinu pod vodstvom okrajnega vodje Pečovnika. Z njim sodelujejo pri vodstvu te nemške delavske organizacije tudi inž. Sugg, uradnik Strzelba, uradnik Sarabon, inž. Smolik, Elbert.

Zborovanja Koroške zveze v radovljanskem okraju. Okrajni vodja Kolnice je imel celo vrsto zborovanj v tem okraju. V Ratečah v gorenji savski dolini je bilo na zborovanju 120 ljudi. Na koncu zborovanja so udeleženci, ki spadajo med moštvo, zapeli nemške pesmi. Druga zborovanja so bila v Kranjski gori, nu Jesenicah, v Lescah, Bohinjski Srednji vasi. Baje se je vseh zborovanj, kakor poročajo nemški listi, udeleževalo nič manj kakor 4000 ljudi. Na Bledu je v kinu govoril dr. Kompoš.

Iz Spodnje Štajerske

Celjska nemška dekleta v Gradcu. Preteklo soboto in nedeljo se je pripeljalo v Gradec 25 nemških deklet iz celjskega »Gaua«, pod vodstvom svoje voditeljice. Dopoldne so si ogledale muzej Volksbunda, popoldne pa so bile v gošteh. Nadalje pa so si ogledale gledališče, razne kine itd.

700 mož delovne službe v Slovenski Bistrici, kamor so prišli te dni, bo začelo osuševati tamkajšnja močvirja ter urejevati potok. Pogreb njih bo prišlo v Slovensko Bistrico še 50 do 60 ženskih delovnih moči, ki bodo prebivalstvu pomagale pri poklicnem delu.

Nove državne živilske izkaznice bodo z 20. oktobrom uvedene tudi na Štajerskem.

Nemški časnikarji na Štajerskem. Na povabilo državnega propagandnega urada v Gradcu se je te dni pripeljalo na Spodnje Štajersko več nemških časnikarjev, urednikov nemških listov. V Mariboru jih je pozdravil sedanji mariborski župan Knaus dne 12. t. m. V Mariboru so se mudili tri dni, nakar so se odpeljali dalje proti Celju ter si nato še ogledali Rimske Toplice, Planino, Kozje, Rogatec, Slatino, Ptuj, Ljutomer, Radence in Gorenjo Radgono.

V Mariboru je umrl gluhotoni Ivan Pinterič iz St. Ilija.

Slovenska Bistrica dobi novo športno igrišče poleg sedanjega kopališča. Za novo igrišče, ki naj služi telesni vzgoji nemške mladine v tem kraju, se zlasti briga sedanji župan Arzenšek.

Tatovi so ga prepleli. Pri prepletniku Rožiču Alojziju v Sobru pri Mariboru so ono noč vlomili tatovi ter mu odnesli nakovalno in več drugega orodja. Rožič je ropot prebudi. Mož je planil pokoncu in hotel tatove prijeti. Ti pa so medtem že odhajali. Brž je stekel po bližnjici za njimi ter jih za ovinkom počakal v grmovju. Tu se je vrgel nanje, a je slabo naletel. Tatovi so ga z noži tako obdelali, da se je komaj še privlekel domov, odkoder ga je potem Rdeči križ prepejal v mariborsko bolnišnico.

Krava vrgla tri teleta. V viničariji Avgusta Šlahčiča je 6 let stara krava vrgla tri teletke, in eicer enega junčka in dve telčki. Vsi trije tehtajo 107 kil. Telčki sta popolnoma enaki, le junček je malo bolj temnorjav. Ta krava je zdaj že četrtič teletila, doslej je vsakokrat vrgla dve teleti.

Iz Goriške pokrajine

Goriško Osrednje semenišče. V osrednjem bogoslovnem semenišču v Gorici, kjer študirajo bogoslovci goriške, tržaške in poreške škofije, se je odprlo šolsko leto dne 6. oktobra, pouk pa se je začel 13. oktobra. V prvi letnik bogoslovja je vstopilo 19 dijakov. Bogoslovci reške škofije študirajo v Patriarhalnem semenišču v Benetkah.

Goče nad Vipavo. Ugledno družino Kodretovo je zadela huda preizkušnja. V sto dneh sta ji umrla mati in oče. Dne 13. maja je zaprla oči mati Frančiška, o letna skrbna, odlična gospodinja, iz rodbine grajskih oskrbnikov Gvadijančič. Oče Franc Kodre pa je po daljšem bolehanju umrl 7. septembra. Zapustila sta šest sinov in eno hčer. Pomnoženi cerkveni pevski zbor jima je zapel domače nagrobne. S spoštovano kmetsko družino žaluje vsa Vipavska. Večni mir!

Iz Trsta

Ljudsko petje latinske maše. V nedeljo, dne 12. oktobra dopoldne je bila v cerkvi Novega sv. Antona v Trstu slovesna sv. maša, ki jo je daroval škof dr. Santin. Služba boja je bila nekaj posebnega, ker je pela vsa cerkev staroslavno gregorijansko latinsko mašo »Lux et Origo«, ki je stara že nad 1000 let. Ljudsko petje številnih množic, ki so napolnile prostrano svetlošče je na vse globoko delovalo. Ves teden pred to nedeljo so se vršile po tržaških cerkvah posebne vaje za ljudsko petje te maše, pri katerih so duhovniki tudi obrazložili zgodovino in pomen te najstarejše mašne skladbe, ki se je pela v najlepših časih krščanstva. Mašo sestavlja šest delov: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus in Agnus Dei. Melodije so enostavne in preproste, toda prav zaradi tega zajamejo poslušalca ter ga kar same potegnejo. Da pridruži svoj glas ostalim in z njimi vred poje. Popoldne so bile v isti cerkvi pete večernice, pri katerih je tudi pela vsa cerkev. Škof dr. Santin zelo pospešuje ljudsko petje po cerkvah, ki je lepo razširjeno tudi na podeželju, kjer vsi verniki prepevajo stare domače cerkvene pesmi med sv. mašo.

Iz Novega mesta

Avto se je prevrnil. 26-letni trgovec I. Zunič z Vrha pri Semiču se je z avtom peljal v hosto. Na slabi cesti in na klancu mu je odpovedala zavora, zaradi česar se je z avtomobilom prevrnil in si pri tem zelo nevarno poškodoval hrbtenico. Ponesrečenega Zuniča so odpeljali v kandijsko bolnišnico.

Iz Srbije

Borba proti špekulaciji. V okrajih izven Belgrada so strogo prepovedali nakupovanje življenjskih potrebščin z namenom, da bi jih prekupčevalci odpravljali v Belgrad in tam za mnogo višje cene prodajali. Posebno strogi predpisi so v ta namen izdani v okraju Mladenovac.

Kaznovani mesarji. Centrala za usnje v Belgradu je v svrhu racioniranja kož izdala stroge predpise, kako je ravnati s kožami zaklane živine. Tu pridejo v poštev predvsem mesarji. Ker se nekateri izdanih predpisov niso hoteli držati so bili obcutno kaznovani. Najnižja kazen je znašala 2000, najvišja pa 10.000 dinarjev.

Kakšni so uradni tečajni srbske narodne banke. Uradni tečajni srbske narodne banke znašajo: 1 nemška marka je 20 din; 100 lir je 263 din; 100 bolgarskih levov je 61 din; 1 madžarski peng je 12.18 din; 100 kun je 10 din; 1 amer. dolar je 50 din; 1 švic. frank je 11.59 din; 1 holandski goldinar je 26.54 din; 1 belga je 8 din; 100 danskih kron je 965.20 din; 100 švedskih kron je 1.191.40 din; 100 norveških kron je 1.135.8 din.

Tudi v Belgradu meso na nabavne knjižice. »Diris« je izdal nujno odredbo, da morajo biti za nabavo mesa takoj uvedene nabavne knjižice. Vsak družinski poglavar bo moral imeti odsej nabavno knjižico, prav tako pa morajo imeti mesarji dvojne spiske svojih odjemalcev. En izvod morajo oddati »Dirisu«. Kazni za neizpolnjevanje izdanih odredb so določene na zneske od 10 do 100 tisoč din.

Novi nastopi proti komunistom. Kakor poroča »Novo Vreme«, je bilo pri vasi Benčane blizu Sopota pri spopadu med srbskimi orožniki in komunisti ubitih 26 in ujetih 40 komunistov. Oboroženo skupino je vodil neki odvjetnik iz Požarevca. Med borbo je padel tudi orožniški podpolkovnik in trije vojaki, nekaj pa jih je bilo ranjenih. Prav tako je bilo pri Svaljanici ubitih 7 komunistov, pri Salašu pa so četniki ubili 3 in ujeli 20 komunistov.

Iz Hrvatske

Redarstveno ravnanje v Zemunu. S posebno poglavno zakonsko odredbo je bilo ustanovljeno v Zemunu hrvatsko redarstveno ravnanje.

Zagrebsko sinagogo so podrli. Po naredbi mestnega načelnika so v Zagrebu podrli židovski tempelj, ker ni bil v skladu s splošnimi mestnimi regulacijskimi načrti.

Trganje koruze v Zagrebu. Zagrebsko mestno poglavarstvo je prepovedalo trgati koruzo pred 20. oktobrom, ker bo šele takrat prav dozorela. Kršitve te naredbe bodo kaznovane.

Zagrebtani smejo imeti pitane prašiče. Da bi bilo mesto Zagreb čim bolj preskrbljeno z maščobami, so oblasti dovolile, da sme vsak Zagrebčan doma rediti in pitati prašiča. Seveda se mora pri tem držati vseh policijskih in zdravstvenih predpisov, oziroma ne sme imeti pitanih prašičev, če predpisov ne more izpolnjevati (če nima posebnih prostorov ali hlevov za prašiče). Komur je po splošnih policijskih in zdravstvenih predpisih to mogoče, bo dobil tudi primerno količino koruze za pisanje.

Mišek in Netopir

Ko je Mišek napravil nekaj korakov nizdol po strmi stazi, se je zakotalil velik kamen na rob prepada. Sprožil ga je z nogo konj gospoda Lisjaka. Kamen je zgrmel na stezo, po kateri je stopal Mišek.

»Trapasta mrha!« se je razjezil gospod Lisjak. »Upajmo, da Miška ne bo zmečkal!«

»Mišek, pazi!« je zakrčila Miška razburjena. Ko je Mišek slišal njen krik, se je ozrl kvišku. Nad seboj je zagledal skalo, ki se je valila nizdol. Kot bi trenil z očesom, je Mišek odskočil in stran. Prijel se je za skalo, ki je molela iz stene. Bil je na varnem. Toda, kako se bo vrnil, ko je skala porušila stezo?

Gospod Lisjak je bil takoj na mestu, da mu pomaga. Vrgel mu je vrv. »Naveži se! Potegnili te bom kvišku!« je klical.

Mišek se je navezal na vrv. Ko pa je pričel gospod Lisjak vleči za vrv, je zdrknil raz konja. Teža ga je potegnila na rob prepada.

LAMPADE

Lampade elettriche di tutti i tipi e per qualsiasi applicazione, prodotte nei grandissimi stabilimenti di Alipignano (Torino), dotati di macchinario modernissimo e di laboratori sperimentali perfetti.

Philips S.A.I. MILANO - VIA S. MARTINO, 30

PHILIPS

Vsakovrstne električne lampice, za različne uporabe, proizvod znanih, velikih tovarnic v Alipignano (Torino), opremljenih s najmodernejšimi stroji in s dovršenimi eksperimentalnimi laboratoriji.

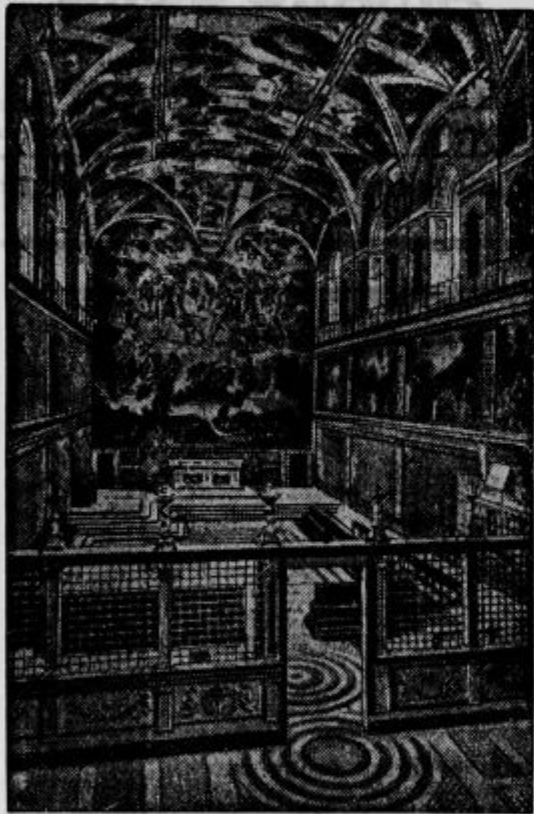
Zaključite tudi s: PHILIPS S.A.I. MILANO - VIA S. MARTINO, 30

ZARECA LUC

KULTURNI OBZORNIK

Štiristoletnica Sikstinske kapele

Te dni praznujejo v Rimu velik jubilej, ki ni samo italijanskega značaja, temveč je praznik vsega človeštva, kajti jubilej 400 letnice najveličastnejše podobe na svetu, ki jo predstavlja Michelangelova Poslednja sodba na steni Sikstinske kapele v Vatikanu, je jubilej vse umetnosti in cerkvene še posebej. Zato ni čudno, da se ves svet, ne samo katoliški, ki je navdahnjen, rodil in omogočil pogoje za ustvaritev tako gigantične umetnine, danes spominja 400 letnice dovršitve Sikstinske kapele, tega spomenika umetniškemu geniju sploh.

Sikstinska kapela v Vatikanu.

Sikstinska kapela v Vatikanu, v kateri so predstavljeni viški italijanske umetnosti enega stoletja, nosi ime po papežu Sikstu IV., ki jo je dal postaviti leta 1473. ter je bila končana leta 1481, dve leti pozneje pa posvečena. Iz tega časa je videti še sedaj nekaj nepopolnih slik na stebrih, ki so jih napravili slikarji Pinturicchio, Botticelli, Ghirlandajo, Rossetti, Perugino itd. Leta 1508. pa je naročil papež Julij II. kiparju Michelangelu, da naslika strop s slikami iz ustvarjenja sveta, kar je dovršil do leta 1512, ko je narisal znano Ustvarjenje ter ogromne postavbe sedmih prerokov in petih Sibil. Tedaj se je uveljavil v Sikstini tudi mladi Raffael, ki je po naročilu papeža Leona X. napravil leta 1518. načrte za velike gobeline, ki so danes v vatikanski Pinakoteki, originalni načrti pa v Londonu. Od leta 1536. do leta 1541. pa je slikal Michelangelo svoje največje delo, ki je tudi eno največjih na svetu sploh, Poslednja sodba za papeža Pavla III. S to ogromno stensko fresko je bila tudi Sikstinska kapela dogotovljena ter postavljena v obliko, kakršno obdružuje sedaj vesoljni svet že štiri stoletja.

Michelangelo se ni z veseljem oprijel slikarske okrasitve te kapele, kajti doslej se je uveljavljal samo kot kipar, ne pa slikar. Toda na zapoved

papeža Julija II., velikega renesančnega papeža, je delo prevzel ter ga z največjim telesnim in duhovnim naporom tudi izvršil po nekaj letih. Kakšen napor je bilo zanj slikati strop Sikstine z Ustvarjenjem sveta, piše v svojem sonetu, kjer je nazorno kot pravi veliki pesnik in besedni umetnik podal občutje sključenosti in največjega telesnega napore. Sto skrbi in muk je spremljalo velikega umetnika pri tem delu: vsi slikarji, ki mu jih je dodelil papež v pomoč, so mu bili samo v nadlego ter jih je odpodil in se sam povzpela na lestvo, kjer je delal šest let neprestano. Spal je kar v cerkvi in je bil v vedni nevarnosti, da od vrtoglavice pade na tla, kar se je nekoč tudi zgodilo, pa k sreči brez smrtne nesreče. Tako je gledal neprestano v strop, da se mu je vrat sploh zategnil in ga ni mogel pozneje več uravnati. Dež in vlaga mu je kvarila delo, pa on je s čudovito energijo delal znova in že dogotovljene like, ki mu jih je vlaga sprala in raztopila, začel ustvarjati znova, kar je gotovo največja muka vsakega umetnika. Hotel je že večkrat prekiniti z delom, ki ni nikakor moglo napredovati.

Vse mu je šlo na živce, papeža samega je zapodil iz kapele, ko ga je motil pri delu, drugič so ga trle gmočne skrbi in je ušel iz Rima, ko se je skregal s papežem zaradi denarja, toda na meji večnega mesta ga je čakal papeški glasnik, mu dal denar in ga tako privabil nazaj na delo. Tako ga je papež naravnost prisilil, da je z nadčloveško muko in nadčloveškim navdihom ustvaril tudi nadčloveško delo, ki bo ostalo večen spomenik Geniju in Umetnosti.

Toliko let je z muko ustvarjal te ogromne like na stropu in po stenah Sikstinske kapele, pred katerimi zastane obiskovalec diš in ga zajame groza ustvarjenja in groza smrti ter poslednje sodbe, ki bo donela čez vesolje. Na stolne teles in duš živi v teh podobah in diha s sten na prtljakega človeka pod večnostnimi grozotami. Vse to je delo Michelangelovega duha in je dalo smisel in sloves temu, kar pravimo danes in živi v vseh zgodovinah umetnosti — Sikstinska kapela. In če danes ves svet slavi 400 letni jubilej tega stvarjenja, slavi s tem svojo umetnost, večno v umetnosti, kar se je temu italijanskemu geniju posrečilo, kot nikomur v grandiozne like, polne notranjega življenja in bučnega duha.

Je pa Sikstinska kapela tudi večnosten spomenik podpiranja umetnosti od strani Cerkve, v kateri je prav likovna umetnost dobila največjega podpornika in pokrovitelja, kar je še danes. In zato ta jubilej ni samo jubilej italijanske umetnosti, ne samo umetnosti sploh, temveč tudi Cerkve, ki je postavila vse pogoje, da je človek lahko ustvaril tako veliko delo umetnosti in metafizičnega katoliškega pojmovanja sveta, njega počela in konca,

V kateri starosti človek največ ustvarja

Večkrat presojamo sposobnosti tega ali onega človeka po letih. Če kak športnik ne doseže tega, kar si gledalec od njega želi, bo ta pripomnil: saj je že vendar prestar za prvo moštvo! O mladih pesnikih, pisateljih ali skladateljih čisto slišimo: saj je še premlad, da bi mogel kaj dobrega ustvariti!

V zgodovini najdemo nešteto primerov, ki jasno kažejo, da je Bog obdaril človeka z neizčrpnimi darovi in da človeškemu geniju in vzponu njegovega duha skoraj ni meja. Oglejmo si nekaj primerov in sami se bomo prepričali, da je res tako.

Wolfgang Amadeus Mozart še ni izpolnil 14 let, pa je bil že znan umetnik; pevka Angelina Patti si je nabrala prvih latorik v Newyorku

ki izvira od Boga Stvarnika in zanikne v Bogu Sodniku.

Zato se temu jubileju najveličastnejše podobe na svetu pridružujemo tudi mi.

kot 17-letna deklica. Aleksandru Velikemu je bilo samo dve leti več, ko je v odlični bitki, dobljeni pri Heroneji, postavil temelje svojemu poznejšemu velikemu cesarstvu.

Nesmrtniki med dvajsetimi in tridesetimi leti

Med 20 in 30 leti starosti so ustvarjali ter se povzpeli med nesmrtnike: V 20. letu je napisal Friedrich Schiller svojo znano in značilno dramo »Roparij« (Die Räuber); Marconi je v 30. letu dobil patent na svoj izum brezžičnega brzojava; Goetheju je bilo jedva 25 let, ko je napisal svojega »Wertherja«; Rafael pa je v isti starosti naslikal znano Madono. Rembrandt je v 26. letu zamislil in prenesel na platno svetovno znano sliko »Antona dr. Tulpaca«; 30 let star je nemški filozof Schopenhauer končal delo »Svet kot volja in predstava«.

Med tridesetimi in štiridesetimi

V 41. letu je Nikolaj Kopernik dokončal svoj sončni sestav, ko je postavil sonce v središče vsega ozvezdja, dočim je v istih letih znana pisateljica in imetnica Nobelove nagrade Selma Lagerlöf napisala svoj roman Gösta Berling, s katerim si je pridobila svetovno slavo. Danteju je bilo 35 let, ko je dokončal svojo »Božansko komedijo«. Krištof Kolumb je imel dobrih 36 let, ko se je podal na neznano morje in odkril Ameriko. V 37. letu je Francoz Montgolfier izdelal svoj prvi zrakoplov. Prav toliko let je bilo Keplerju, ko je postavil zakon o gibanju planetov. Kleopatrina je bilo 40 let, ko je z razkošno lepoto zlomila Antonijev odpor in ga potegnila v ljubavno mrežo. Tudi

Na željo naših zastopnikov in naših naročnikov podaljšujemo čas za naročilo „Slov. koledaria“ nepreklicno do 5. novembra t. l.

Naročite „Slovenčev koledar“ na vsak način čimprej! Povdarjamo, da bomo tiskali le število naročenih izvodov.

Koledar bo izšel letos v tistem obsegu kakor lansko leto, to je na 257 straneh lanske velikosti. Vsebina bo skrbno izbrana in skrbno urejena. Poleg gospodarskega dela, v katerem bo zbranih toliko imen svetnikov, kakor jih nima in ni imel še noben slovenski koledar, bodo v koledarju običajni pregledi t. j. notranje-politični, zunanje-politični, gospodarski pregled in in pregled iz življenja cerkve. Zanimiva bo studija prof. dr. Odarja o sorodstvenih zvezah ter o zakonskem pravu v Italiji. V koledarju bo nazorno pokazan namen papeževe okrožnice „Rerum novarum“ o delavskem vprašanju, kar je spisal naš znani sociolog Dr. Ivan Ahčin. Nadalje bo v koledarju mnogo koristnih nasvetov za kmeta, spis o stelnjkih v Belikrajini, o sadjarstvu ter o zdravilnih rožah, nešteto za gospodarja nujno potrebnih nasvetov, pripomočkov, tabel itd. Ves koledar pa bodo poživljali lepi spisi, pesmi, zlasti bo odlikoval koledar prevod 32. 33. in 34. speva Dantejeve „Divine komedije“, ki bo tudi bogato ilustriran in ki ga je uspešno dovršil dr. Tine Debeljak.

Vsako bo dobil s koledarjem lepo barvno sliko žužemberške Matere božje, kakor tudi lepe slov. jaslice, delo kiparja Goršeta.

Koledar naročite takoj, ker ga boste nujno potrebovali! Le do 5. novembra t. l. imate še čas.

Zastopniki!

Obiščite takoj sleherno družino v Vaši fari. Naj naroči vsak „Slovenčev koledar“. Ne odnehajte dokler ne bo koledar v vsaki družini! Zvestoba za zvestobo! Danes je vaše delo za naše čitalnice, za naše knjige, za naš koledar nadvse važno! Zato neutrudno na delo!

Verdi je bil star 40 let, ko je zložil »Trubadurja« in »Traviato«.

Od najzrelejših let pa do visoke starosti

V 41. letu je napisal Nietzsche za nadaljnji razvoj nemške miselnosti tako pomembnega »Zaratustro«. Leonardo da Vinci je imel 45 let, ko je narisal na steni obednice očetov dominikancev v Santa Maria delle Grazie v Milanu znamenito »Zadnjo večerjo«. Darwin je objavil delo »Nastanek vrst« 50 let star. Juliju Cezarju je bilo 51 let, ko je postal popolni gospodar Italije. Beethoven je v 54. letu zložil znamenito IX. simfonijo. Miguelu Cervantesu je bilo 58 let, ko je napisal nesmrtnega »Don Quichota«. Eleonora Duse je v 62. letu zadivila svet s poduhovljeno igrjo, in tudi Pasteur je imel že 62 križev, ko je iznašel zdravilo proti steklini. Richard Wagner je v 69. letu doživel prvo predstavo »Parsifala«, in Verdiju je bilo 73 let, ko je prišla iz njegovih rok opera »Othello«. Tudi slovenski veliki umetniki so ustvarjali v različnih starostih. Murn je že mlad umrl, Tavčar je pisal najboljše v zreli moški dobi. Finžgar še ustvarja.

Faraonov zaklad izropan

V kletne prostore Egiptovskega narodnega muzeja je bilo vloženo. Ropariji so muzej izropali vseh važnejših dragocenosti in so odnesli tudi zaklad in krono kralja Psusennesa, zadnjega faraona iz XXI. dinastije, ki so ga šele pred nekaj leti odkrili.

Drago poslovično pismo

Na javni dražbi je bilo v Parizu prejšnji teden prodano pismo, ki ga je pisal Napoleon Mariji Luizi v slovo. Pismo je bilo prodano za 50.000 fr. Cesar ga je napisal 20. aprila 1814 v Fontainebleau. Ni še dolgo tega, ko so bila prodana štiri pisma, katera je pisala Jozefina Napoleonu. Vsa ta štiri pisma so bila prodana za 13.000 frankov.

Odlomek iz Michelangelove freske: Ustvarjenje sveta na stropu Sikstinske kapele

Prva partija

»Ampak gospod inženir bo že v kopeli,« se brani stari Tomšik.

»Pa mu nesj to v kopel in glej, da se že pobereš. Če je lahko naš stari kavalir, smo lahko tudi mi, kaj ne. In reci, da mu to pošilja prva partija.«

Tomšik je torej šel in izrazil svoje globoko nesoglasje vsaj s hrbtom.

»Kaj mislite,« se je oglašil tesar Martinek, ali naj ne pošljemo kozarca tudi Andrešu? Kaj bi ti Adam —

Adam je zmignil z eno ramo. »Če je bil tam z nami —

»Suchanek!«

»No, kot paznik, seveda zasluži to,« je zamrmral očka. »Jaz mislim, da bi mu morali izkazati to čast, ne?«

»Mi se na to poživigamo, da je paznik,« je izjavil Pepek. »Mi smo tu slučajno kot prostovoljna partija, razumeš? Paznik ali pa nepaznik, to nam je vseeno.«

»Jaz bi mu poslal,« je rekel resno tesar. »Pes je res, ampak svojo reč razume. In od strahu se tudi ni pokakal.«

»No, seveda, je godrnjal Pepek. »Ampak tu gre za to, da bi utegnil odkloniti. In tega bi naša partija ne prenesla, no, ne?«

»Saj ne bo odklonil,« je rekel mirno tesar. »Zakaj bi odklonil?«

»Da bi se nekako odmikal. Ne vem, ni kar tako,« je rekel Pepek. »Kaj misliš ti, Matula?«

Matula je zagodrnjal v znak protesta.

»Kaj pa Stanko?« je rekel Martinek, in Stanko je bil vesel. Torej glej, tudi njega so

vprašali! »Jaz mislim, Andreš se je javil prav takšno prostovoljno kakor mi.«

»Paznik se mora javiti, ti prismođa,« ga je poučil Pepek. »Kakšen paznik pa bi bil, če bi se ne javil! To je tako rekoč njegova dolžnost, veš? Tebi na primer bi se ne bilo treba javiti, ker si samo vozač, pa tudi nisi tako plačan. — Ampak zakaj si se sploh prvi javil, to ni bilo treba,« je dodal Pepek nezadovoljno. »Ti nisi pravi rudar ali tesarski mojster, prijatelj.«

»Stanko ni tako mislil,« se je pomirljivo oglašil Martinek. »Tudi ti si včasih stopil zraven, ko si bil tak paglavec, kakor on.«

»Jaz sem delal še večje neumnosti,« je mrmral Pepek, »ampak, da bi se takole postavljali na prste pred starejšimi rudarji, to spet ne, to se ne dela. Saprta, bi bil dobil zausnic od njih!«

Stanko je bil od sramu kakor poparjen. Oglašalo se je v njem deset odgovorov, na primer, da kot izobražen človek ve, kaj je njegova dolžnost, bolj ko kdo drug, ali da tu ni šlo za kako prevzetarijo, temveč le za reševanje človeških življenj. Toda molčal je, ker mu je grlo stiskalo ponižanje. »Le kar poskusi z zausnicol,« je grozil Pepku in se globoko sklonil nad svojim čevljem, da bi se mu ne videle solze v očeh.

Tesar je pogledal Pepka in pomignil Stanku. »Če je pa osel,« je rekel Pepek prijateljsko. »Torej Stanko je tudi za to, da pošljemo čašo pazniku. No, kakor hočete, fantje; jaz sem to reč slučajno že opravil z Andrešom.«

»Gospod inženir se lepo zahvaljuje,« javlja stari Tomšik že pri vratih

»In je pil?«

»Je. Čelo čašo je izpil na dušek.«

»In kaj je rekel?«

»Nič. Rekel je nekaj kakor skol in je mlasknil.«

»Pa je bil v kopeli?«

»Da. Ravno se je drgnil z milom.«

»In mu je ugajalo?«

»Seveda. Dank filmas, je dejal.«

»Pa si mu rekel, da ni iz tega kozarca še nihče pil?« je skrbelo Pepka.

»Ne, tega mu pa nisem povedal.«

»No, vidiš,« se je jezil Pepek. »Morda se mu je gnusilo, da pije za nami! Ti si tudi —

To bi mu bil moral povedati, prijatelj, da je kozarec čist!«

»Tak naliž še enega. Vinca,« je dejal tesar. »In ga nesi Andrešu! Da mu ga pošilja prva partija na njegovo zdravje.«

Partija se počasi slači, ampak le tako, da bi se ne moglo nič reči; v resnici čakajo vznemirjeni kakor dečki. Vse je tiho, samo voda kaplja iz prše, in Matula puha in se skoraj glasno praska po prsih.

»Sem radoveden,« pravi Pepek. »Mora vendar vedeti, da ga nihče tukaj niti videti ne more.«

»Kaj bi ne pil?« meni tesar po daljšem premišljevanju. »Konjak je konjak.«

»Če je pa pes?«

»To je. Ampak oči ima povsod.«

»To je res.«

»In šopiri se,« je pljunil Pepek. »Fantje, tega je nerad vidim!«

Adam je že slečen in gre po tihem pod pršo, da bo pričel s svojim brezkončnim umivanjem Martinek, nag do pasu, sedi z rokami na kolenih in zapira zaspane oči. Očka Suhanka brčkone zebe. Sedi z rokami, prekrižanimi na prsih, kakor »ramežljiva punčka —

»Pil je, pil,« hiti med vrati stari Tomšik.

»In kaj je rekel?«

»Da se lepo zahvaljuje in da pije na zdravje prve partije.«

»Se je jezil?«

»Ne. Rekel je: Vincek, gotovo mi to pošilja partija. Gotovo, kajne?«

»Kaj si pa ti rekel?«

»Rekel sem mu: gospod paznik, partija na vaše zdravje. To jim je poslal sam gospod ravnatelj, tole steklenico.«

»In kaj je rekel on?«

»No, pomežiknil je in rekel: zares, Tomšik?«

»In kaj je delal?«

»Kaj bi delal! Zasmejal se je, češ, ta je pa dobra —

»Pa je pil?«

»Seveda. Samo roka se mu je tresla, tako da se je po hlačah polil. In potem je dejal: povejte jim, Tomšik, da se zahvaljujem celi partiji. Da, potem je rekel: Vincek, fantje so delali kakor sami vrhovi. Gospod Hansen je dejal, da so to rudarji, ki jih je veselje pogledati.«

Vsa partija se gnete okrog Tomšika; kar ne more se naveličati teh novic. Samo zidar Matula sedi, se praska in gleda krvavo v tla. In Adam pod pršo resno posluša.

»In kakšen je bil pri tem, Vincek?«

Stari Tomšik ne ve, kako bi to povedal.

»No, kakšen?« — Kakor da tega ni pričakoval.

»In vprašal je: ali ne veste, Tomšik, kdo se je tega domislil?« — Tega jaz ne vem, gospod paznik, ampak najbrž vsi.«

»To si dobro povedal, Vincek.«

Partija je vsa oživela in se razgovorila.

»No, tak vidiš!«

»Glejmo Andrešu! Še z rok bo jedel!«

»Fantje, zdaj pa mi!«

Mali oglasi

Posedstva

Naprodaj:

enonadstrop. hiša z dobro vpeljano gostilno, z večjim suhim skladiščem, lepim senčnatim vrtom na najlepši točki Ljubljane, za 340.000 lir; — dvonadstrop. nova hiša, 5 minut od glavne pošte. Donos 4% netto. Travnik poraščen s hrastom, 39 tisoč kv. metrov, v neposredni bližini mesta. Parcele v raznih delih mesta in razne druge nepremičnine. — Kupim: hiše za 100.000, 200.000 in 300 tisoč lir proti takojšnjemu plačilu. — Pojasnila: Realiteta pisarna Zajec Andrej, Ljubljana, Tavčerjeva ul. 10, tel. 35-64.

Kurivo

suha drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5

telefon 20 59

Postrežba brezplačna

Vajenci

Vajenka

z malo maturo se sprejme. Baraga, Nebotičnik.

Sadije

Jabolka

po 1.50 in 2 litri kilogram dobite vsako količino samo v skladišču Balkan, Tyrseva cesta 33, Narodna jabolka v trgovini Lavrič, Toplice, dobite v skladišču Lavrič - Strumbej.

Pohištvo

Spalnico

orehovo in jesenovo, ter kuhinjo, prodam. Cimerman, Dev. Mar. Polje. 8

Nitke na dvojno spiralo in napolnjen z neuporabljivim plinom, jamčijo vžarnicah OSRAM D veliko količino svetlobe, zaznamovane v Decalumeni (Dim), z reducirano porabo električne sile (Watt).

Il filamento a doppia spirale ed il riempimento di gas inerte garantiscono nelle lampade OSRAM D grande quantità di luce (Dim) con ridotto consumo (Watt).

25 Dlm 24 Watt
40 Dlm 34 Watt
65 Dlm 50 Watt
100 Dlm 71 Watt
125 Dlm 86 Watt
150 Dlm 99 Watt

OSRAM-D

vam nudi luč poceni
- da luce a buon mercato -

Zahtevajte povsod naš list!

Sobe

Oddajo:

Majhno sobico

opremljeno, poseb. vhod, oddam. - Cesta v Rožno dolino 11.

Denar

Knjižico

Hranilnice Kmečkih občin ca. 10.000 lir, ugodno prodam. - Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka 12.

Odšel je v večnost po plačilo, previden s sv. zakramenti, gospod

IVAN SLANA

bivši krojaški mojster

Pokopali ga bomo v petek, 17. okt. 1941, ob 16. uri z Zal. kapela sv. Frančiška, na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, dne 16. oktobra 1941.

Žalujemo soproga, sin, sestra, sinaha, vnuki in ostalo sorodstvo.

Nadomestilo za radij

Uspešno zdravljenje raznih bolezni z radijem, posebno pobijanje raka, je napotilo učenjake, da so za zelo dragi radij iznašli nadomestilo, ki ima vse lastnosti pravega radija, t. j. nadomestilo je radio-aktivno. Prvi ga je iznašel profesor na kalifornijskem vseučilišču dr. Lawrence. Njegov umetno izdelani radij ima vse zdravilne lastnosti pravega radija, ima pa to slabo stran, da po 24 urah izgubi radio-aktivni natrij. Za praktično uporabo je umetno izdelani radij zelo dober, ker je zelo poceni, medtem ko gram pravega radija stane ogromne denarje in si ga manjši zavodi za pobijanje raka in ostalih novotvorb sploh ne morejo nabaviti. Umetno izdelani radij pa lahko vsak dan pripravijo v svojem lastnem laboratoriju in ga takoj uporabljajo.

Hormoni za rastline

Znanstveniki so ugotovili, da vplivajo ženski hormoni zelo blagodejno tudi na rastline in povzročajo pojačano ustvarjanje cvetov in plodov. Te poskuse so pričeli sedaj uporabljati tudi pri zdravljenju rastlinah, ki dosedaj niso mogle uspevati v mrzlejših krajih in zato tudi niso dozorevale. Poskusi so se dobro obnesli.

Starost žepnega robca

Večkrat beremo v listih o starosti žepnega robca. Nekateri pišejo, da je robec zelo star, da ni mnogo mlajši kakor človeštvo, v drugih listih pa lahko zopet beremo ravno nasprotno, da so žepni robci novejšega datuma in da jih še pred dvesto leti niti v najvišjih družbah niso uporabljali za to, za kar jih uporabljamo danes. Pripovedujejo, da so se dvorjaniki za časa francoskega kralja Ludovika XIV. brez sramu vsekovali v roke ali v rokave. Odličniki da so takrat sicer imeli robčke, pa le izključno za okras na obleki.

Preveč zagorela koža ni zdrava

Nekateri strokovnjaki menijo, da je prizadevanje za čim bolj ožgano in rjavo kožo neumnost, ki ljudem bolj škoduje, kakor pa koristi. Lahko bi jo vzporedili zelenim očalom, tako pravijo, ki skoraj popolnoma preprečujejo vpliv sončnih žarkov. Kdor se preveč sonči, se sam vara in preveč ožgana koža ovira sončne žarke, ki sploh ne morejo vplivati na njegov organizem, čeprav sam misli, kako mu pomagajo.

Dolarske hijene

Sedaj je Maud Uppertown že Grillu za hrbtom. Hitro se mu bliža in obstane za njim. Palmer ničesar ne sluti. Maud mu položi roko na ramo, nagne se k njegovemu ušesu ter zašepeta: »No, Palmer, ali vas ni prav nič strah? Kako lahko bi kdo od Grillovih znancev in prijateljev razkrinkal vašo drzno igro!«

Maud je dobro občutila, čeprav le za kratek trenutek, kako se je dozdveni Grill ob njenih besedah zdrnil. Videla je, kako je nenadoma dobil napet izraz v licu, kako je za spoznanje priprl oči. To je mogla zapaziti, ker mu je gledala čisto od blizu v lice in ker mu je položila roko na ramo. Ni gotovo, če je sploh kaj od tega mogel zapaziti stari Rackley. V tem je že obrnil Palmer glavo in ji pogledal začen v oči.

»Res, ne vem, kaj pravzaprav mislite... Ah, se prekine, vti ste to, Maud Uppertown!« Počasi se okrene k njej in s prezirljivim nasmehom reče: »Pa mi vendar ne mislite še vnovič razdreti zaroke z Gizelo Morton? Če ne, potem si res ne znam razlagati vašega čudovitega nastopa, gospodična Maud Uppertown!«

Maud ga gleda naravnost v oči. Iz njih ji sije hladen prezir in porogljivo zaničevanje nasproti. »Občudujem vas, Palmer!« zašepeta. »Nikdar si nisem mislila, da ste tako spretni. Res, vsi vas občudujemo, ker ste tako imenitno spodnesli Rackleya.«

Palmer skomigne z rameni. Hladno reče: »Zdi se mi, da je stari Rackley pripravil nov načrt, da bi svoj prvotni poraz popravil. Dajte, no, lepo ga pozdravite, starega Rackleya, gospodična

Uppertown! Povejte mu tudi, naj se nikar ne trudi za prazen nič!« Grill se še zaničljivo zasmeje in pokaže Maud Uppertown hrbet.

Maud Uppertown sama ne ve, kaj bi. Njegovo presenečenje v prvem trenutku bi dokazovalo, da je prav za prav Rackley na pravi sledi. Toda kljub temu ji vse skupaj noče v glavo. Prepričana je, da pozna Palmerja prav dobro. Ve, namreč, da bi se Palmer v resnici nikdar ne mogel tako dovršeno obvladati in zatajiti, kakor se je prav sedaj. Ne pride pa ji na misel, da je trpljenje zadnjih tednov Palmerja silno spremeni in da je postal neprimeren bolj okreten in samozavesten, kakor je bil.

Kmalu nato se snide v veži s starim Rackleyem. »No?« pravi Rackley. Nič ne pove, kaj je videl in kaj misli. »Ali ste se mogli prepričati, da je dozdveni Grill v resnici Palmer?«

»Sama ne vem. Res, v prvem trenutku bi skoraj mislila, da stoji pred menoj Palmer... Toda kasneje, gospod Rackley...«

»...kasneje vas je pošteno potegnil za nos. Tako, kot je vse druge tudi!«

Stari Rackley namigne Maud Uppertown, naj mu sledi. Skupaj odideta iz borzne palače na cesto. Vstopita v avto in se odpeljeta k nebotičniku Južne unije. Med potjo začne Rackley pogovor:

»Dobro me poslušajte, Maud Uppertown. Grill si je — za sedaj je še najbolj pametno, če računamo, da je Grill — najel neko Ellen Counter kot osebno tajnico. Vse kaže, da se za to dekle zelo zanima. Ta tipkarica je namreč od jutra do večera v njegovi pisarni. Vaša naloga, Maud Uppertown, bo sedaj ta, da se Ellen Counter približate in da čim več izvečete iz nje.«

»Kdaj pa naj vam poročam?«

»Kakor hitro boste kaj dosegli.« Pred nebotičnikom Južne unije izstopita in Rackley naroči

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16. in 19. uri, ob nedeljah in ozveznikih pa ob 10-30, 15., 17. in 19. uri

Zgodba, ki jo je ovsekovali mojster G. Puccini v svoji nesmrtni operi

TOSCA

Film o tragični ljubezni krasnega pevke Tosce in mladega slikarja Cavaradossija

KINO UNION TEL. 22-21

Odlivena pisalka in igralka očarljive lepote CONCHITA MONTENEGRO v prekrasnem filmu orientalske romantike in humora

SALOME

V ostalih vlogah: Armando Falconi, najboljši karakterni igralec v državi, Luis Pena itd.

KINO MATICA - TEL. 22-41

Danes dvojni spored!

Zelezna pest in Sokol zapada

Fred Scott in James Cagney

KINO SLOGA TEL. 27-30

DEANNA DURBIN v muzikalnem šlagerju

ONA IN NJENIH STO

Glasba: Verdi, Čajkovski, Liszt, Wagner, Mozart

Film iz kraljestva čaršava

HUZAR

Paul Javor, Magda Schneider, Paul Kemp

Predstave ob 19 uri

KINO KODELJEVO - TEL. 41-64

CORA

TORINO • 1835

AMARO CORA

col selz: ottimo aperitivo
liscio: efficace digestivo

s sodavico: najboljši aperitiv — sam, brez
sodavice: zelo učinkujoč za dobro prebavo

Zahtevajte v vseh lokalih »Slovenca«

Po kratki in mučni bolezni nas je za vedno zapustil naš preljubi soprog, skrbni atek, sin, brat, stric, svak in zet, gospod

Josip Jagodic

posestnik in mesarski mojster

dne 16. oktobra 1941 v starosti 35 let, previden s tolažili svete vere.

Na zadnji poti ga bomo spremili v soboto, dne 18. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti, Zadrzna ul. 8 (Kodeljevo) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Šmarje - Sap, Kranj, Besnica, Št. Pavel pri Sv. Lenartu, dne 16. oktobra 1941.

Globoko žalujemo:

Viktorija roj. Jakl, soproga; Nada, hčerkica; Katarina, mati; bratje in sestre ter rodbine Jagodic, Jakl in ostalo sorodstvo.

Maud Uppertown: »Počakajte me kar spodaj! Sporočil vam bom še naslov stanovanja Ellene Counter.«

Rackley se odpelje z dvigalom v svojo delovno sobo in začne takoj po telefonu proizvedovati podatke o Ellen Counter. Kmalu zve naslov in nekaj drugih malenkosti. Sporoči jih po telefonu Maud Uppertown. Ta takoj nato odide z novo nalogo, spoznati se z Ellen Counter. Stari Rackley pa sedi medtem za široko pisalno mizo in premišlja najnovejšo dogodke in novice. Skušajti način, ki bi mu omogočil, da razvozlja vso zadevo v svojo korist.

S tako možnostjo, kakršna se mu je prav sedaj ponudila, pač nikdar ni mogel računati. Saj je v resnici vse skupaj noro! Vendar ne dvomi več, da je resnica na sledu in da sta Palmer in Grill med seboj zamenjala vloge. Seveda mu to dejstvo še ne pomaga nič, dokler ga ne more dokazati. V trenutku, ko bo imel dokaz v rokah, pa bo zopet na konju. Tedaj je prišel njegov čas in Wallstreet bo doživela tak črni dan, kakor še nikdar.

Važno vprašanje mori Rackleya: Ali Harley Morton in Gizela kaj vesta o vsem tem ali vsaj slutita? Važno bi bilo vedeti, ali Palmerju pomagata pri tej vratolomni igri, ali pa sta prav tako potegnjena kot vsi drugi. In kaj je dalje s stricem Meesom? Vse te podrobnosti bo treba še zvedeti. Ko pa bodo nabrani tudi dokazi, tedaj bo treba udariti. Kako, o tem sedaj Rackley ne razmišlja. Saj še ni važno.

Rackley seže po telefonu: »Halo! V Grillovi hiši stanuje njegov stric Paddy Mees. Vsi ga kličejo etric Paddy... D... da... Odslej morate nadzorovati Meesa ob vsakem koraku. Pričakujem točno poročila trikrat na dan!« Takoj nato telefonira v drugič: »Halo! Ali ste vi Gerson? Delo imam za vas. Odslej morate kakor senca slediti

Grillu in ga ne smete nikdar izgubiti izpred oči. Najmanj vsake tri ure hočem točno poročilo, kaj dela!« In zopet tretjemu: »Halo, Setting, lotite se komisarja Browna in inspektorja Taylorja. Obema je na policiji poverjena preiskava v zadevi Palmer. Skušajte izveči iz njih vse, kar se tiče zadeve Palmer.« Stari Rackley hoče razprsti mrežo tako temeljito, kot še nikdar. Še več svojih plačancev vpreže v svoj voz: »Halo Caltor... Odslej pazite na Gizelo Morton... Da... da! Vsaj večkrat na dan hočem poročila.« In končno: »Halo, Cornelien... Nadzorujte vse, kar počne stari Harley Morton. Ne pozabite, da me zanimajo najbolj neznatne malenkosti.«

Stari Rackley misli, da je dovolj na gosto razpredel mrežo in da bo kljub smoli, ki jo je imel, v doglednem času lahko spravil Grillovo družbo v svoj žep. Vesel se heheče starih v svoji delovni sobi in čaka, kdaj bo dobil prva obvestila...

Kakor vedno, kadar se loti Rackley česa izrednega, tako začnejo tudi sedaj breneti telefoni z vseh strani. Poročila prihajajo. Rackley seveda ničesar ne zapiše. Niti besedice, niti datuma, niti ure. Vse, kar zve, si neizbrieno vtisne v spomin in iz podatkov, ki jih prejema, si ustvarja sliko o položaju.

Po treh dneh se oglasi Maud Uppertown v Rackleyevi delavni sobi.

»Dvakrat sem že prišla v pogovor z Ellen Counter. Toda na žalost, zvedela nisem ničesar!«

Rackley ostro opazuje Maud Uppertown: »Ne bodite tako kratki! Tudi podrobnosti me zanimajo, Maud Uppertown!«

Maud Uppertown začne: »Ellen Counter je silno zaposlena. Zato ima prav malo prostega časa. Kljub temu se mi je posrečilo, da sem se seznanila z njo v avtobusu, ko je bila na poti v službo. Začeli sva klepetati in prav previdno in počasi sem epeljala pogovor na zadnje dogodke v Grillovi družbi.